

THEOSOFIA

Jaargang 104 nummer 6, december 2003
Tweemaandelijks tijdschrift van de
Theosofische Vereniging in Nederland
ISSN 0040-5868

Redactie:

Anne Myrthe Iken (hoofred.),
Els Rijnaker (secretaris),
Richard van Dijk,
Elly Kooijman
Elisabeth Raven

Secretariaat redactie:

Tolstraat 154,
1074 VM Amsterdam

Abonnementen: €16 per jaar
(Nederland en België).

Zetwerk: Willy Evelein
Druk: AD-Druk bv / Zeist
Omslag ontwerp:
Richard van Dijk

© 2003
Theosofische Vereniging in
Nederland / Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, foto-
kopie, microfilm, of op andere wijze,
zonder voorafgaande toestemming van
de uitgever.

Inhoud

Kennis als bedreiging Radha Burnier	222
Occultisme Annie Besant	225
Dr. Annie Besant – een legende D.P. Sabnis	229
De mystieke poëzie van Perzië F. Hadland Davis	231
Liefde Didier Schmidt	234
Laten wij niet voor God spelen Jeremy Rifkin	236
Vragen en antwoorden	240
Ik ben DAT Beatrice Bruteau	243
Harry Potter en de aloude wijsheid John Algeo	244
Het opvoeden van kinderen en Spiritualiteit Barbara B. Hebert	250
Boek & periodiek Verenigingsnieuws	255 259
Adressen Theosofische Vereniging	260

De Theosofische Vereniging is niet verantwoordelijk voor
enigerlei mening in dit tijdschrift tot uiting gebracht tenzij
vervat in een officieel document.

Kennis als bedreiging

– Radha Burnier

De tijd laat steeds duidelijker en dringender zien dat het bezit van kennis geen onbetwiste zegen is. Kennis is macht, en macht corrumpeert het denken. De recente (september 2001) schokkende aanval op de Verenigde Staten is een zeer overtuigend bewijs dat kennis – technisch, wetenschappelijk of van welke aard ook – in kwaadaardige of onwaardige handen een bedreiging kan vormen voor de hele wereld. Een paar vonken of een vlammetje, aangewakkerd door de wind, kunnen een enorme verwoesting veroorzaken; op dezelfde manier hebben een paar domme of van haat vervulde mensen, gewapend met moderne kennis en vaardigheden, de macht om onvoorstelbare schade aan te richten, zowel aan de aarde als aan de vooruitgang van de mensheid.

Maar het feit blijft dat de uitbreiding van kennis en het overbrengen ervan op een enorm aantal mensen niet meer te stoppen valt. Naarmate meer mensen een opleiding krijgen, wat in vroeger eeuwen niet zo was maar nu wel, zal een toenemend aantal – waartoe ook onvolwassen jonge mensen, mensen met criminele neigingen en gestoorde mensen behoren – vrije toegang krijgen tot kennis. Tegenwoordig wordt kennis niet verstrekt aan slechts enkelen, in kleine stapjes, door langzame communicatieprocessen; het wordt doorgegeven aan grote aantallen mensen in niet assimileerbare hoeveelheden en op een ongeïntegreerde manier die zelfs het denken vervormt.

‘Is de uitbreiding van kennis wel of niet wenselijk?’ vraagt Annie Besant in haar zeer instructieve artikel over ‘Occultisme’, herdrukt in *The Theosophist* van oktober 2001 (zie elders in dit nummer). Haar eigen antwoord is: ‘wanneer de kennis wordt aangewend voor dienstverlening aan de mensheid, ja; als dit gebeurt ter vergroting van de menselijke misère, nee.’ Maar aangezien noch het voortschrijden van kennis noch de expansie van informatie teruggedraaid kunnen worden, hoe kan de wereld dan veilig zijn?

Het gevaar zal niet alleen komen van terroristen en hun kwalijke daden. Ernstiger bedreigingen hangen ons boven het hoofd

van de kant van arrogante academici en wetenschappers, die ernaar verlangen de natuur te verbeteren of te vernietigen door hun eigen bizarre scheppingen. Nieuwe typen resistente bacteriën, nieuwe ziekten, genetisch of chirurgisch gemodificeerde hersenen, Frankensteins in vele vormen en aangezichten kunnen tevoorschijn komen uit een overdaad aan kennis bij de mensheid. Wat te doen?

De producten van studie en onderzoek op het gebied van wat normaliter bekend staat als wetenschap houden genoeg bedreigingen in om de mensheid wakker te schudden en opnieuw aan het denken te zetten, wanneer ze überhaupt bereid is om na te denken en niet alleen ten onder te gaan aan haar eigen machinaties. Er zijn aanwijzingen dat er naties zijn die maar wat knoeien met zg. ‘occulte wetenschappen’ zoals telepathie en beheersing van het denken met de bedoeling hun vijanden met succes het zwijgen op te leggen. De bedreiging die hun kennis kan vormen, als ze zelfs maar enig succes behalen in deze richting, is niet in te schatten. De mythologie geeft voorbeelden van zo’n situatie. In het *Ramayana*-epos was de grote tegenstander van de goddelijke incarnatie, Rama, gewapend met toverkracht door de strenge verstervingspraktijken die hij op zich had genomen en goddelijke interventie bleek nodig om zijn macht te vernietigen. Al degenen die macht verwerven door kennis moeten zich op één of andere manier disciplineren om vooruitgang op hun eigen gebied te boeken. Maar degenen die bovennatuurlijke macht hebben moeten, zoals Dr. Besant zegt, ‘de wapenrusting van zuiverheid aantrekken en de helm van onzelfzuchtigheid opzetten’. Hun motieven moeten absoluut altruïstisch zijn, anders zullen zij alleen maar deel gaan uitmaken van Satans horden. Vanuit dit gezichtspunt heeft de menselijke samenleving gefaald, daar zij zich verlustigt in de illusoire vooruitgang die geboekt is in de vorige eeuw of daaromtrent. Zij identificeren vooruitgang met toegenomen kennis en de verspreiding daarvan onder massa’s mensen. Er is geen enkele gedachte gewijd aan de kwaliteit

van het denken dat de steeds machtiger wordende kennis als gereedschap zal gebruiken. Paradoxaal genoeg heeft de samenleving het wachtwoord van de wetenschap aangenomen en zich erop beroemd ‘waardenvrij’ te zijn. Er zijn dodelijke chemicaliën geproduceerd, natuurlijke leefomgevingen geschonden, dieren uitgebuit en hulpeloze mensen onderdrukt zonder enige gedachte aan goed of verkeerd. In een waardevrije maatschappij is alles toegestaan.

Wat moeten wij doen, nu wij ons bewust beginnen te worden van de dreiging die voor ons ligt, nu terroristen en andere volkomen onverantwoordelijke maar technisch bekwame mensen de wet in eigen hand nemen? Is het überhaupt nog mogelijk om moreel bewustzijn op gelijke hoogte te brengen met voortschrijdende kennis? Dit is een doorslaggevende kwestie in deze moderne tijd en wij kunnen het ons niet permitteren haar te negeren.

Het juiste antwoord vinden

Zoals reeds genoemd in het nummer van *The Theosophist* van september 2001, waarin verwezen werd naar het Ananda College in Colombo, gesticht door Kol. Olcott en gesteund door andere theosofen, is de herinnering aan Olcott nog zeer levend op Sri Lanka, evenals die aan Annie Besant in India. De blijvende indruk die zij hebben achtergelaten was voor een groot deel te danken aan hun vermogen om het vitale belang van de theosofische leringen en perspectieven voor eigentijdse dilemma’s en problemen onder de aandacht te brengen. Zij voelden instinctief aan wat de mensen bewoog.

In recentere tijden heeft onze benadering van het publiek mogelijk die graad van inspiratie gemist die de woorden en levens kenmerkte van hen die zichzelf verzaakten en volkomen toegewijd waren aan de verlossing van de mensheid. Onze exposés worden nogal eens abstract gevonden en niet gerelateerd aan eigentijdse situaties. Daarom moeten wij erover denken – zonder de lukrake ‘praktische’ oplossingen te gebruiken waaraan over het algemeen de

voorkeur wordt gegeven en die vaak nieuwe problemen veroorzaken – hoe het licht van de wijsheidsleringen kan worden geworpen op de ernstige problemen van het huidige tijdsgewricht. Zoals een Adept eens verklaarde: de aloude wijsheid is zowel diepgaand als praktisch. Olcott en Annie Besant konden hun luisteraars hiervan overtuigen en dat moeten wij ook doen.

Menselijke tekortkomingen, dilemma's en lijden ondergaan voortdurend verandering. De behoeften en gevaren van tegenwoordig zijn niet dezelfde als die van de mensen die luisterden naar de Boeddha, Jezus, Olcott of Besant. Tegelijk met de enorme uiterlijke veranderingen die plaatsgevonden hebben, hebben binnen de innerlijke wereld van de menselijke psyche nieuwe angsten en reacties de kop opgestoken. Zij moeten begrepen en verklaard worden. In de vorige eeuw was het nodig de mensen in India, Sri Lanka en elders bewust te maken van de waarde van hun bijzondere nationale erfgoed en religieuze traditie. Op 't ogenblik is de belangrijkste behoefte misschien het benadrukken van de dwingende noodzaak van het herkennen van onszelf als wereldburgers wier lotsbestemmingen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Op de ramp die door terroristen in de Verenigde Staten bewerkstelligd is kan op één van twee manieren gereageerd worden: hetzij als een nationale vernedering en calamiteit, die krachtige vergeldingsacties vereist ofwel als een klaoenstoot voor een vereende wereldwijde gelofte niet alleen het terrorisme af te schaffen maar alle andere barbaarse vormen van geweld en woekerhandel bedrijven, zoals het martelen, dat nu op grote schaal overal wordt toegepast, de wrede handel in vrouwen en kinderen en de meedogenloze exploitatie van dierenlevens en dierenproducten.

Welk van deze alternatieven zal er toe bijdragen de mensheid als geheel langdurig beter te maken? Het kwaad kan dienen als een drijfveer om het goede te stimuleren. De mensheid ziet zich voortdurend geconfronteerd met keuzes en wanneer de juiste koers niet wordt gevolgd herhaalt zich de geschiedenis met nog grotere intensiteit. Hoe eerder wij streven naar eenheid en vrede, hoe minder lijden er zal zijn voor allen die deze prachtige aarde bewonen.

Uit: *The Theosophist*,
oktober 2001
Vertaling: A.M.I.

Het hoofdbestuur van de
Theosofische Vereniging in Nederland
wenst alle leden, abonnees en lezers van *Theosofia*
een inspirerend 2004 toe.

Occultisme

– Annie Besant

H.P. Blavatsky definieerde Occultisme als ‘de studie van het goddelijk Denkvermogen in de natuur’, en het zou moeilijk zijn een nobeler definitie te vinden. Alle leven, alle energieën, zijn verborgen, en alleen hun effecten zijn zichtbaar.

De krachten waarmee een juweel gekristalliseerd wordt in de baarmoeder van de aarde, waarmee een plant zich ontwikkelt uit een zaadje, waarmee een dier zich ontwikkelt uit een kiem, waarmee de mens voelt en denkt – zij zijn alle occult, verborgen voor het menselijk oog. Zij moeten bestudeerd worden door wetenschappers, alleen in de verschijningsvormen van groei, van evolutie, al naar gelang zij zich voordoen, terwijl de dwingende krachten, het karakter van ‘vitaliteit’, de onzichtbare, onaanraakbare, geheime drijfveren van alle activiteiten steeds verborgen blijven.

Bovendien stelt deze bewonderenswaardige definitie dat het Denkvermogen zich achter alle manifestaties die wij in één adem ‘de natuur’ noemen, bevindt. Deze manifestaties zijn geweven tot dat kledingstuk waarin wij God zien (‘en weef voor God het kledingstuk waardoor u hem kunt zien’). Zijn Denkvermogen wordt geopenbaard in natuurlijke verschijnselen, en door het zichtbare ‘zijn de onzichtbare dingen... duidelijk te zien.’ Bruno sprak over natuurlijke objecten als de goddelijke taal; zij zijn de Zelfexpressies van God. In het goddelijk Denken bestaan de Ideeën die belichaamd moeten worden in een toekomstig universum; de wereld van het denken, de ‘Begrijpelijke Wereld’, gaat vooraf aan de materiële wereld. Zo leerden ons de Hebreeën; zo leerden ons de

Grieken; en deze lering wordt bevestigd door onze dagelijkse ervaringen. Wij denken na voordat wij onze gedachte in een handeling belichamen. Voordat een mens een groot beeld schept, moet hij het idee van het beeld in zijn denkvermogen hebben; hij 'doordent' het voordat hij het op het doek schildert. Het rijk dat onderzocht wordt door de occultist is de wereld van Ideeën, de Begrijpelijke Wereld.

Hij tracht deze verborgen wereld te begripen, van waaruit alle uiterlijke manifestaties voortkomen; de Ideeën te vatten die zich in allerlei vormen belichamen; de verborgen levensbronnen op te zoeken en hun uitstromingen op te sporen, zoals de fysicus fysieke types en hun evolutie opzoekt en naspeurt. Hij is de wetenschapper van het onzichtbare, zoals de gewone wetenschapper de wetenschapper is van het zichtbare, en zijn methoden zijn wetenschappelijk; hij observeert, hij experimenteert, hij verifieert, hij vergelijkt en hij is voortdurend de grenzen van het gekende aan het verleggen.

De occultist en de mysticus verschillen in hun methoden alsook in hun doel. De occultist zoekt kennis van God, de mysticus zoekt vereniging met God. De occultist gebruikt intellect; de mysticus emotie. De occultist ziet hoe Ideeën zich belichamen in verschijnselen; de mysticus ontvouwt het Goddelijke binnenin hem zodat het kan expanderen tot de Goddelijkheid waarvan het lichaam een universum is.

Deze scherpomlijnde definities zijn natuurlijk alleen waar bij abstracte types; de concrete individuen overlappen elkaar en de vervolmaakte occultist omvat de mysticus, de vervolmaakte mysticus omvat uiteindelijk de occultist. Maar op weg naar volmaking moet de occultist, *pari passu*, zijn bewustzijn en de successievelijke voertuigen evolueren waarin dat bewustzijn werkzaam is; terwijl de mysticus naar de diepten van zijn bewustzijn zinkt en niets geeft om de lichamen die hij veronachtzaamt en verlaat. Om twee bekende termen te lenen: de occultist neigt ertoe de *jivanamukta* te worden, de bevrijde Geest

die in stoffelijke lichamen huist; de mysticus neigt ertoe de *videhamukta* te worden, de bevrijde Zonder Lichaam. De occultisten stijgen, stap voor stap, door de Hiërarchie heen; de mystici worden de *nirmanakayas*, het Reservoir van Spiritualiteit, waaruit de stromen getrokken worden die de werelden irrigeren. Gezegend, heilig en noodzakelijk zijn beide types, de twee handen van de Ene LOGOS bij het helpen van zijn universum.

Indachtig de definitie van H.P. Blavatsky kunnen wij gemakkelijk zien hoe de gewonere visie op Occultisme, dat het alleen maar studie van het verborgene betekent – zonder het verborgene te definiëren – onvermijdelijk verder uitgroeit. De occultist moet het goddelijk Denkvermogen *in de Natuur* bestuderen; dan moet hij niet alleen zijn bewustzijn expanderen, om in te gaan in het goddelijk Denkvermogen, maar hij moet ook zijn ijlere lichamen en hun zintuigen evolueren om contact te maken met de Natuur in alle gradaties van subtiliteit van haar manifestaties. Deze evolutie van de subtiele zintuigen en de kennis die daardoor verkregen wordt van de verschijnselen van de subtiele, of superfysische werelden van materie – kennis die in wezen net zo is als de wetenschappelijke kennis van de fysieke wereld – doemen groots op voor de ogen van de oppervlakkige waarnemer, en hij gaat Occultisme identificeren met helderziendheid, helderhorendheid, het reizen in de ijlere lichamen en dergelijke.

Het zou even zinnig zijn als dit brave heerschap fysieke wetenschap identificeerde met haar apparatuur – de microscopen, telescopen en spectroscopen. De ijlere zintuigen zijn alleen maar de apparatuur van de occultist, zij zijn niet het Occultisme. Zij zijn de instrumenten waarmee hij de objecten waarneemt, die het normale fysieke oog ontgaan. Zoals de gewone instrumenten van de wetenschap misschien gebreken in zich bergen, en aldus de fysieke voorwerpen die waargenomen worden kunnen vervormen, evenzo hebben de superfysische instrumenten misschien gebreken in zich en vervormen zij

de superfysische voorwerpen die zij observeren. Onjuiste observatie met een defect instrument doet de wetenschappelijke methode niet teniet, al schaadt het voor het moment misschien bepaalde wetenschappelijke conclusies. Hetzelfde geldt voor onjuiste observaties met slecht geëvolueerde superfysische zintuigen; de occulte methode is wetenschappelijk en degelijk, maar voor het moment zijn die bepaalde conclusies die de occultist trekt, onjuist. Waar is men dan veilig? In herhaalde observaties door vele waarnemers – precies zoals in de fysieke wetenschap.

Laten wij dit eens nader onderzoeken. Een wetenschappelijke waarnemer ontdekt dat de waarnemingen door zijn microscoop hem een bepaald beeld opleveren; hij tekent wat hij ziet. Dan versterkt hij het beeld van zijn microscoop en observeert het object opnieuw; hij krijgt een ander plaatje. Hij vergelijkt de twee. Hij merkt dat bepaalde delen van het object, waarvan hij dacht dat zij geïsoleerd van elkaar waren, met elkaar verbonden zijn met draadjes zo fijn dat ze in eerste instantie onzichtbaar waren. Zijn eerste observaties waren juist, maar onvolledig. Eén gevolg van een dergelijke onvolledigheid is dat elke wetenschapper, bij het produceren van afbeeldingen van objecten zoals ze door de microscoop waar te nemen zijn, de sterkte van de lens waardoor hij ze geobserveerd heeft, erop schrijft.

Nogmaals, wanneer een jonge waarnemer, bij het vergelijken van zijn tekeningen met de tekeningen die door deskundigen gemaakt zijn en in de tekstboeken staan, merkt dat hij er iets bijgetekend heeft dat niet te zien is op die van de anderen, zal hij zijn lens controleren en zijn waarneming herhalen. Daarbij kiest hij een ander object, identiek aan het eerste, opdat niet wat stof of een haar of een andere indringer per ongeluk zichzelf ongevraagd ter inspectie heeft aangeboden. Laten wij dit toepassen op de student van het Occultisme. Hij heeft een vermogen tot waarnemen ontwikkeld dat verder gaat dan het normale; hij observeert een of ander etherisch object en noteert zijn waarnemingen;

een paar jaar later, nadat hij een groter waarnemingsvermogen heeft geëvolueerd, observeert hij het object opnieuw, en stelt vast dat de twee delen ervan, waarvan hij dacht dat ze opeenvolgend waren, verdeeld zijn door een of ander tussenliggend proces. Ik zal een exact voorbeeld geven. In 1895 hebben Mr. Leadbeater en ikzelf geobserveerd dat het ultieme fysieke atoom, dat gedesintegreerd was, uiteenviel in de ruwste vorm van astrale stof. In 1908, toen wij hetzelfde proces opnieuw observeerden, met een hoger waarnemingsvermogen dat geëvolueerd was tijdens de tussenliggende jaren, zagen wij dat het fysiek atoom, bij desintegratie, door een reeks verdere desintegraties heenliep en tenslotte reïntegreerde tot de ruwste vorm van astrale stof. De parallel met de lagere en de hogere krachten van de microscoop is compleet.

Nogmaals; een jonge waarnemer ziet een of andere astrale vorm; hij vergelijkt het, als hij verstandig is – hij is niet altijd verstandig – met voorgaande observaties van oudere waarnemers, of met beweringen van grote ziensers in wereldmanuscripten. Hij stelt vast dat zijn waarneming niet lijkt op die van hen. Wanneer hij een serieuze student is, probeert hij het opnieuw en ontdekt hij zijn vergissing. Als hij dwaas is, roept hij uit dat zijn onjuiste observatie een nieuwe ontdekking is.

Maar we mogen wel zeggen dat mensen de fysieke wetenschapper respecteren en zijn observaties accepteren, terwijl zij de draak steken met die van de occultist. Met alle ontdekkingen van nieuwe feiten werd de spot gedreven voordat het publiek eraan toe was; Bruno kwam immers op de brandstapel en Galileo in de gevangenis omdat zij verklaarden dat de aarde rond de zon beweegt? Galvani werd immers ‘de dansmeester van de kikkers’ genoemd toen hij de vinger legde op de verborgen kracht die nu zijn naam draagt? Wat doet de spot ertoe van onwetenden jegens diegenen wiens vastberaden ogen trachten de sluiers waarachter de natuur haar geheimen verborgt, te doorboren?

Voor zover het de observatiemethodes van de materiële kant van de natuur betreft, observaties met behulp van verbeterde apparatuur – uiterlijk gefabriceerd of innerlijk geëvolueerd – de methoden van fysieke en superfysieke wetenschap zijn identiek. Kennis wordt verkregen door bestudering van de resultaten behaald door voorgangers op hetzelfde gebied en door waarnemingen die gericht zijn op soortgelijke verschijnselen, met het doel de resultaten te verifiëren of te corrigeren.

De evolutie van het bewustzijn dat met de zintuigen observeert is een andere zaak en dit speelt een grotere rol in occulte dan in fysieke wetenschap; want bewustzijn moet zich ontvouwen naarmate hogere zintuigen evolueren, anders zou het betere gereedschap nutteloos zijn in handen van de inefficiënte werkman. Maar het doel van zowel fysieke als superfysieke wetenschap is de uitbreiding van de grenzen van kennis.

Is deze uitbreiding gewenst of niet? Wanneer de kennis ten dienste van de mens gesteld wordt, ja; indien ter vergroting van menselijke misère, nee. De toepassing van fysieke wetenschap voor de vernietiging van menselijk leven is uiterst kwalijk; toch kunnen wij daartoe de vooruitgang van de chemie niet blokkeren. De occultist die weet hoe de krachten, opgesloten in het atoom, te bevrijden zal dit middel van grootschalige vernietiging niet in handen geven van de wedijverende wereldnaties. Toch weet hij dat de chemie in deze richting voortschrijdt en dat ze niet in haar vooruitgang belemmerd mag worden.

Wat de occultisten zelf betreft, zij zijn nuttig of gevaarlijk al naar gelang hun motieven. Wanneer zij toegewijd zijn aan het welzijn van de werelden, dan is hun snelle evolutie weldadig. Wanneer zij naar macht streven voor hun eigen verheffing, dan zijn zij gevaarlijk. De evolutie van bewustzijn is alleen maar gunstig, want naarmate het zich ontvouwt brengt die bredere blik de mens langzamerhand meer en meer in éénheid met de goddelijke Wil in de evolutie en op een bepaald punt in deze expansie herkent hij onvermijdelijk de

dwingende eisen van het groter Zelf. Maar in de lagere stadia, in de astrale en mentale werelden, waar zijn zelfdiscipline strikt moet zijn waar het zijn lichamen betreft, kunnen trots en egoïsme hem een gevaar maken voor zijn medemensen.

Het beheersen van de zintuigen en de beheersing van het denkvermogen zijn evenzeer noodzakelijk, of de mens nu mikt op een ontwikkeling gericht op dienstverlening of op individuele verheffing. Hij moet een leven leiden van strikte zelfbeheersing in alles en hij moet meester worden over zijn gedachten. Maar wanneer persoonlijke ambitie hem de baas is, als hij tracht zich te verrijken opdat hij kan bezitten, niet opdat hij kan weggeven, dan wordt elke extra macht een bedreiging voor de wereld, en dan schaart hij zich bij de tegenstanders. De occultist moet evolueren tot een Christus of tot een Satan – om de Christelijke termen even te lenen. Voor hem is er geen tussenstation. De groene weiden waar de kudde rustig kan grazen zijn veiliger dan de droge hoogvlakten met hun kloven en hun afgronden, met hun verhullende nevelen en hun donderende lawines. Niemand die een deel van het steile pad heeft betreden zou trachten anderen ertoe te brengen daaraan te beginnen. Maar er zijn mensen die gedreven worden door een dwingende innerlijke kracht; mensen die niet kunnen rusten bij stille wateren maar die moeten proberen de toppen te beklimmen. Voor zulke mensen staat het pad open en voor hen is er geen andere weg mogelijk. Maar laat hen, opdat zij hun afgematte levens niet voegen bij de ‘wrakken die het pad van Occultisme bezaaien’, zich wapenen met kracht, laat hen de wapenrok aantrekken van zuiverheid en de helm opzetten van onzelfzuchtigheid en laat hen voorwaarts gaan, uit naam van de redders van de wereld, met hun ogen gericht op de Ster die boven hen straalt, ongeacht de stenen die hun bloedende voeten openrijten.

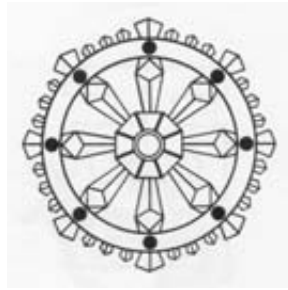
Uit: *The Theosophist* van oktober 2001
Herdruk uit *The Theosophist*, maart 1914
Vertaling: A.M.I.

Dr. Annie Besant – een legende

– D.P. Sabnis

De heer C. Jinarajadasa had Dr. Annie Besant terecht beschreven als een ‘diamant-ziel’. Een diamant is het hardste mineraal dat we kennen; het kan alleen met gereedschap met diamant als snijmateriaal worden gesneden. Een diamant heeft vele facetten en als hij gepolijst is, geeft hij kleur na kleur als u hem in het licht houdt, want de kleuren van het zonnespectrum worden door zijn vele facetten weerspiegeld. Precies zo is haar leven een succesverhaal met veel facetten, dat een voorbeeld kan zijn voor ieder van ons.

De heer D.P. Sabnis is lid van de Blavatsky Loge van de TS in Mumbai, India

Toen Dr. Besant de onderdrukking van onschuldige mensen door de Kerk en de regering in haar eigen tijd ontdekte, deed haar zoekend denkvermogen haar veranderen van een toegewijd Christen in een atheïst. Zij werd de voorvechter van onderdrukte mensen over de gehele wereld. Haar dynamische persoonlijkheid maakte een snelle overgang van religie naar wetenschap naar politiek naar theosofie en bereikte uiteindelijk het stadium van het ontdekken van de ‘Absolute Waarheid’ – een zeldzame prestatie voor iemand in één enkele incarnatie.

Voordat zij met de theosofie in aanraking kwam was Dr. Besant wanhopig geweest, aangezien ‘Waarheid’ onbereikbaar leek door middel van Religie of Wetenschap, die ze beide grondig bestudeerd had. Toen stuurde de heer William T. Stead, redacteur van *The Review of Reviews*, haar de twee delen van HPB's *De Geheime Leer* en wist ze waar de Waarheid lag. Zij vroeg de heer Stead om haar in contact te brengen met HPB en maakte haar officiële entree in de Theosophical Society in 1889. Daarna keek zij nooit meer terug.

Nadat zij theosoof geworden was, deed Dr. Besant iets wat niemand anders had

kunnen doen. Zij presenteerde de theosofie door middel van openbare voordrachten vol idealisme en schoonheid en schiep heel aantrekkelijke decors voor theosofisch werk. Haar uitmuntende voordrachten trokken drommen mensen die kwamen luisteren; haar openbare lezingen in the Queen's Hall in Londen waren voor een vol huis, zelfs toen het publiek entree moest betalen. De revenuen hiervan werden gebruikt om de Theosophical Society op te bouwen. Als zij de Hall binnenkwam, stond het hele publiek en bloc voor haar op.

Tot 1898 was haar belangstelling vooral religieus. Van 1898 tot 1903 was zij bezig op het gebied van onderwijs, gebaseerd op religie; en in 1913 keerde zij terug naar de politiek. Zij was alert op de noodzaak voor behoorlijk onderwijs, voor het elimineren van maatschappelijk kwaad en voor politieke vrijheid. Al deze punten had zij in haar hoofd, maar de nadruk verschoof van de een naar de ander.

Dr. Besant's droom was een 'Universele Religie, een Universeel Parlement, en een Theosofische Werelduniversiteit' - een nastrevenswaardige droom.

Zij stond aan de wieg van veel instituten en bewegingen: het Central Hindu College in Benares in 1898, een meisjesschool in Benares in 1904, de Theosofische Orde van Dienst en de Vasanta Drukkerij in Adyar in 1908, de Theosophical Publishing House in 1913, de Women's Association en de S.P.N.E. National University in 1917, de Indian Boy Scouts in 1918. Zij stelde Adyar Dag in op 17 februari 1922; ze begon de TS Youth Movement en schreef het TS Universele Gebed 'O Verborgen Leven' in 1923. De TS bereikte haar grootste leidental in 1928, met 45.000 actieve leden. In 1931 besloot ze van Adyar een 'Vlammend Centrum' te maken.

Dr. Besant werkte onafgebroken voor de Society en verrijkte de TS zowel materieel

als spiritueel – materieel, omdat de Stichters oorspronkelijk een landgoed hadden gekocht voor het TS hoofdkwartier van slechts ongeveer 27 acres op de zuidelijke oever van de Adyar Rivier, die Dr. Besant uitbreidde toen zij in 1907 President werd, na het overgaan van Kolonel Olcott. Zij verwierf voor de Society het land ten oosten en zuiden van de campus van het toenmalige hoofdkwartier, waarbij zij het landgoed vergrootte van 27 tot 253 acres. Door deze uitbreiding kreeg de TS het land tot aan de zee in bezit en meer dan genoeg ruimte om zich te ontwikkelen. Bernard Shaw beschreef Dr. Besant als 'een vrouw die snelle beslissingen neemt... wezenlijk heldhaftig in haar methoden en in haar macht, moed en gaven als spreker.'

Dr. Besant stelde de lagere Rijken, namelijk het Planten- en het Dierenrijk, gelijk aan het Mensenrijk. Tijdens het Wereldcongres te Stockholm, al sprekend omringd door lelies, maakte ze een beweging die een van de planten raakte en deze boog zijn hoofd. Ze zette hem direct weer recht, nog terwijl zij het publiek aan het toespreken was. Op een keer, op een wandeling door de tuin in Adyar, vond men haar plotseling op haar knieën voor een pony, die met zijn hoeven verstrikt geraakt was in een heg – zij was hem aan het bevrijden. Wanneer zij in Londen was, logeerde zij gewoonlijk in het huis van Miss Bright en werd geacht precies op tijd thuis te zijn voor het avondeten. Maar op een dag kwam Dr. Besant te laat - zij had een vrouw ontmoet die een zwaar pak droeg en Moeder-President, zoals zij in de volksmond bekend stond, had haar geholpen het naar huis te dragen.

Zij was een veelschrijfster die talloze boeken heeft geschreven, waaronder *A Study in Consciousness* en te veel andere om hier op te noemen, die vele generaties na ons zullen fascineren. Dr. Besant's droom was een 'Universele Religie, een Universeel Parlement, en een Theosofische Werelduniversiteit' – een nastrevenswaardige droom.

Uit: *The Theosophist*, oktober 2002
Vertaling: A.M.I.

De mystieke poëzie van Perzië

– F. Hadland Davis

De prachtige poëzie van Rabindranath Tagore is in Engeland bijna net zo bekend en minstens net zo gewaardeerd als in India zelf. Ik gebruik het woord 'bijna' opzettelijk, omdat ik mij er van bewust ben, dat we in Engeland geneigd zijn mystiek te beschouwen als iets dat exclusief aan de weinigen die cultureel ontwikkeld zijn voorbehouden is en waarvoor de gewone mens geen belangstelling heeft. In heel India echter, is Tagore een heel bekend begrip, een naam die zowel door de geleerde als door de boer die op de akker werkt evenzeer vereerd wordt.

Zijn poëzie is een spirituele kracht die elke vraag naar geloof, dogma of kaste tenietdoet. Het is bijna onvermijdelijk dat Tagore een van de grootste dichters van de wereld zal worden, want hij heeft de mystiek omgezet in een krachtig lied, dat de ziel die eenheid zoekt met God bevredigt. Hij heeft een groot lichtbaken in India ontstoken, maar omdat mystiek een universele kracht is, blijft dat licht niet beperkt tot zijn geboorteland: het flitst zijn boodschap naar de vier windstreken van de aarde.

De mystieke poëzie van Perzië verschilt aanzienlijk van de mystieke poëzie van India, maar het verschil zit eigenlijk alleen in de manier van uitdrukken, want de waarheid die aan alle mystiek ten grondslag ligt is dezelfde. De oude dichters van Perzië, vooral Jalalu'd-din Rumi, Jami en Sa'di hebben met schitterende metaforen en met veel lyrische schoonheid over de Geliefde en over de eenwording met de Geliefde gezongen. Hun liefde is extatisch, uitbundig en wordt door hetzelfde vuur bewogen dat Het Hooglied bezielde en voor altijd geliefd maakte, het is dezelfde liefde, die de uitingen van Eckhart, Tauler en Ruysbroek zo prachtig maakte. In hun poëzie rinkelen de belletjes van de kameel, zingt een nachtegaal voor een roos, is er het vreugdevolle ritme van een dans en de vrolijkheid van een bruiloftsmaal. Hun manier van doen is niet die van een asceet die in een eenzame berghut zit en wiens vreugde zich uitdrukt in rustige meditatie en ook is het niet de manier van leven van de zachtaardige Franciscus van Assisi. Deze Perzische dichters zingen van wijn en donkere haarlokken, van moedervlekjes op de wang van hun geliefden en van een regen van zoetgeurende bloemblaadjes; maar omdat ze over deze dingen zingen, moeten

De heer Hadland Davis schreef o.a. 'Perzische mystici', 'De geestigheid en humor van Perzische dichters', en 'Meesterwerken van de Perzische literatuur.'

we hen niet als botte materialisten beschouwen, zo sensueel als Herrick of Anacreon. Zij maken geen dwaas onderscheid tussen wereldlijke en goddelijke zaken. Zij zien in, dat de schoonheid van deze wereld, de grote met sterren bezaaide hemel, de machtige afgrond, de liefalligheid van vrouwen slechts de weerspiegeling is van de Geliefde zelf en door hem op deze manier te eren, eren zij alles wat Hij gemaakt heeft.

De sleutel tot de mystieke poëzie van Perzië vindt men in het soefisme, dat kortweg omschreven kan worden als de godsdienst van de liefde. Het is een gouden sleutel die vele gouden deuren opent en hoe meer we die gouden sleutel gebruiken, des te meer we ons bewust worden van de verfijnde schoonheid en de diepe betekenis van de Perzische poëzie. Saaie theologen en vervelende commentatoren verdwijnen. Wij staan op de drempel van de Waarheid en kijken vooruit, niet met angst, maar met stralende hoop en we zijn er zeker van, dat 'als de bel luidt om de kamelen te ontladen, bij Allah alles goed zal zijn.' We lezen niet zozeer over een sterke jonge vrouw wiens wimpers niet altijd als een halve maan gekruld zijn: we lezen over de ene transcendente schoonheid, het Goddelijke zelf.

We doen er goed aan om Omar Khayyam niet als een groot mystiek dichter te beschouwen. In werkelijkheid was hij meer de dichter van de religieuze revolutie. Zijn hemel is rood als koper, waar hij zijn bittere scheldwoorden tegen schreeuwt. Volgens Edward Fitzgerald refereert hij in een van zijn verzen aan een 'soefi pummel.' Zijn God is het wrede, verpletterende lot en zelfs het oppervlakkig lezen van de *Rubaiyat* is voldoende om aan de ene kant de prikkelbaarheid van Omar te ontdekken en aan de andere kant zijn opvatting over een kille God die zelfgenoegzaam verborgen is achter een ondoordringbare sluier. Ik heb Omar ontelbare malen met veel plezier gelezen, maar ik realiseer mij, dat als hij niet geraakt was geweest door het vuur van het

Soefisme, of door een andere vorm van echte mystiek, hij niet met zo veel inspirerende pathos zou hebben kunnen schrijven:

Er was de deur waarvoor ik geen sleutel vond:

Er was de sluier waardoor ik niet mocht kijken:

En ook zou hij niet dat vers hebben kunnen schrijven, dat je de hele tijd bijblijft, over de maan die 'boven deze tuin hier zweeft - en dat voor *iemand* helemaal tevergeefs!' Ik ontken niet dat Omar een eerlijke zoeker naar waarheid was, maar erg vrolijk was hij niet en aangezien hij vooral iemand was die overal tegenaan schopte, ondervond hij niet alleen problemen tijdens zijn zoektocht, maar hij worstelde er mee en schreef er wel heel erg somber over.

De Perzische dichters hielden bijna net zo veel van levendige beschrijvingen als Sarojini Naidu, toen ze dat prachtige gedicht schreef: 'In de bazaars van Hyderabad' en de enorme rijkdom van hun beeldspraak is voor menig student die er de mystieke interpretatie in probeerde te vinden, een struikelblok geweest. Veelvuldige verwijzingen naar wijn en vrouwen en de taeverne langs de weg kunnen hem al gauw zijn zoektocht doen opgeven en de Perzische poëzie doen beschouwen als een interessant voorbeeld van erotische literatuur. Vergeefs zoekt hij naar iets dat op de rustige uitingen van George Herbert, Keble of Jeremy Taylor lijkt. Als hij maar het geduld zou hebben om het Soefisme volledig te beheersen, dan zou zijn zoektocht zeker niet onvruchtbaar zijn. Als hij zorgvuldig de *Lawa'ih* en *Baharistan* van Jami en bepaalde passages in Jalalu'd-din Rumi's *Mathnawi* bestudeert en als hij ten slotte over de *Gulshan-i-Raz* van Mahmud Shabistari wil nadenken, dan zal hij zich er van bewust worden, dat de bron van de liefde van de soefi-dichter deel uitmaakt van het Levenswater zelf.

In de ‘Mystieke Rozentuin’ vindt hij dan:

*Vooruit, veeg de kamer van je hart schoon,
maak hem klaar om de woning van je Ge-
liefde te worden.*

*Als jij naar buiten gaat, zal Hij binnen ko-
men*

*In jou, die leeg bent van jezelf, zal Hij zijn
schoonheid tonen.*

Dat is een waarheid die ook Christus heeft uitgedrukt en veel christelijke mystici: dat is een waarheid die de leiders van het gedachtegoed uit India met niet minder zekerheid hebben uitgesproken.

Als mij gevraagd zou worden om duidelijk aan te geven wat het meest geliefde thema van de Perzische dichter is, het uitgangspunt waarop hij zijn mystieke verbeelding baseert, dan zou ik niet aarzelen de prachtige tuin van het Land van de leeuw en de zon te noemen. Bacon keurt in zijn beroemde verhandeling ‘Over Tuinen’ de traditionele beelden die van gekleurde aarde zijn gemaakt af en merkt op: ‘je kunt vaak net zo goed iets moois zien in een slet.’ Zijn behandeling van het onderwerp was vanuit tuinkundig oogpunt strikt op nuttigheid gebaseerd en was volledig tegengesteld aan dat van de Perzische dichter. In *Gulistan* van Sadi zijn de rozen die hij aanbiedt onsterfelijke bloemen die aan zijn ziel ontspringen en hun geur vervliegt nooit. *Baharistan* van Jami is ongeveer op dezelfde manier geschreven en was oorspronkelijk bedoeld als instructie aan zijn zoon. In de symbolische tuinen van deze grote dichter lezen we: ‘in deze tuinen – waar geen doornen zijn die ergernis kunnen veroorzaken en waar ook geen afval

ligt dat om een zelfzuchtige reden is neergelegd – wordt de wandelaars verzocht er met welwillende pas doorheen te wandelen en hen zorgvuldig te bekijken, hun gelukwensen aan de tuinman te geven en hem te prijzen voor alle moeite en de enorme inspanning die hij zich heeft getroost bij het ontwerpen en onderhouden van deze tuinen.’

In een Perzische tuin vinden we donkere cypressen, die als reuzen heen en weer bewegen tegen de blauwe hemelkoepel en de bruine muren van een moskee en koele water-reservoirs die de gouden lampen van de sinaasappelbomen weerspiegelen. Misschien is er een graftombe, maar de dood wandelt zo licht in deze tuin, dat hij het stof van de slaper met rozenblaadjes vermengt. Hier zingt de nachtegaal in vervoring een liefdeslied tot een roos. Hier speelt, als de zomernachten zwaar van bloemengeuren zijn, misschien iemand zachte muziek op de *sitar*, slaat zachtjes op de *dumbak* en zingt over die tuin aan het eind van de stoffige levensweg, waar de reiziger geen reiziger meer is, waar de Geliefde wenkt en behalve de klank van de kamelenbel zijn goddelijke liefde aanbiedt.

Mystici uit de hele wereld hebben het mogelijk gemaakt, dat men die Tuin kan bereiken en de mystieke dichters van Perzië hebben een onsterfelijk lied gezongen, juichend van bovenzinnelijke vreugde die alleen maar kan voortkomen uit een door God geraakte ziel.

Uit: *The Theosophist*, juni 2002,
herdruk *The Theosophist*, juli 1914
Vertaling: EKB

Verwerkelijk uw Eenvoudige Zelf,
Omarm uw Oorspronkelijke Natuur.

Tao Te Ching XIX

Liefde

– Didier Schmidt

Het woord “liefde” wordt meer en meer gebruikt in zich esoterisch of spiritueel noemende publicaties die tegenwoordig nog al eens verschijnen.

We begrijpen eruit dat echte liefde niet fysiek is, maar slechts zelden wordt uitgelegd wat het dan wel is of men gaat er alleen allegorisch op in.

Liefde is een staat van bewustzijn waarbij het gevoel van afgescheidenheid niet bestaat en men zich één voelt met het universum. Liefde komt voort uit het inzicht dat het ene leven in alles is en dat het alles verbindt.

Als men die toestand wil beschrijven moet eerst uitgelegd worden hoe men in die staat komt.

Iedereen is het er over eens dat liefde moet verenigen, daarom kunnen we kijken naar dat wat leidt naar het tot stand komen van die eenheid, zodat we er wat aan kunnen doen.

De wijzen van alle tradities zeggen dat gedachten de grondoorzaak zijn van afgescheidenheid en dat het daarom nodig is te streven naar innerlijke stilte.

Waarom zijn gedachten en alles wat daarmee samenhangt zoals verlangen, genot, lijden, bronnen van afscheiding? De mens zoekt het geluk of een zekere behaaglijkheid en de gedachten die zijn ontstaan uit het resultaat van zijn ervaringen geven aan dat geluk gelijk is aan genot. De mens gaat op zoek naar dat wat zijn ervaring aangeeft.

En omdat die ervaringen dikwijls te maken hadden met materiële zaken gaat hij daar achter aan. Ik zeg niet dat het materiële slecht is. Deze aarde van ondervindingen staat ons toe gewetensvolle goden

te worden: men kan niet begrijpen zonder te experimenteren.

De mens gaat dus achter materiële ge-
neugten aan, maar constateert dat die oor-
zaak zijn van onenigheid en niet van geluk.

Is de rijke mens gelukkig? Er zijn veel
voorbeelden van beroemde en rijke men-
sen die dan alles zouden moeten hebben
om gelukkig te zijn, maar zij gaven zich
aan alcoholisme en drugs en sommigen
kwamen zelfs tot zelfmoord. Nee, dat
zoekt men niet.

Er zijn ook veel mensen die door de ge-
schiedenis heen getuigd hebben van het
feit dat men een permanente staat van wel-
zijn kan bereiken. Zij zeggen allen dat de
eerste stap het kennen van het zelf is.
Waarom is dat zo belangrijk? Gewoon om-
dat het onderwerp van dat zoeken naar ge-
luk de mens is en als hij zijn eigen
innerlijke functioneren niet begrijpt, hoe
kan hij dan weten wat goed voor hem is?

Na een eerste periode van het gaan ken-
nen van het zelf, en dat leren kennen
houdt nooit op, komt het begrijpen van
het feit dat gedachten stil moeten zijn om-
dat ze de oorzaak zijn van afgescheiden-
heid. In de omgang met de wereld rondom
ons kunnen we het niet laten allerlei oor-
delen te vellen die uit onze gedachten ko-
men. Het is het oordelen dat de scheiding
vormt tussen ons en de wereld. Het is on-
mogelijk een niet scheidend contact te
hebben als we die gedachten niet laten
zwijgen. Tegelijkertijd proberen we altijd
de buitenwereld een beeld van onszelf voor
te schotelen dat niet correspondeert met
wat we zijn, maar met wat we zouden wil-
len zijn. Waarom doen we dat? Gewoonlijk
omdat onze ervaring en omgeving aan-
geven dat dit beter is dan dat. We zijn het
speeltje van waardeoordelen die opgesla-

gen liggen in onze herinnering die het
denken voedt.

Er zijn twee manieren om gedachten stil
te krijgen: of men legt ze het zwijgen op, of
men luistert er niet meer naar.

Wat er ook gebeurt, het gaat er om dat
die gedachten zich niet meer opstellen tus-
sen ons en onze omgeving. Een manier om
zover te komen is de staat van het totale
luisteren. Niet meer proberen iets te ver-
klaren maar alleen luisteren. Dan is er
geen obstakel meer. Totale ontvankelijk-
heid, op zo'n moment komt het totale be-
grip naar boven. Men ziet het waarom van
de ander en men wordt de ander. Er ont-
staat een toestand van liefde, je bent de
ander.

**Het gevoel van deel uitmaken van
één geheel brengt intelligentie,
liefde, medeleven en vrede voort.**

Men begrijpt het verdriet en de angst en
dat wat scheidt heeft geen bestaanrecht
meer.

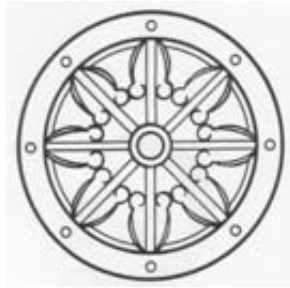
Er komt begrip voor de mensheid als ge-
heel en hoe die mensheid zich maar in één
richting beweegt. Dat gevoel van deel uit-
maken van één geheel brengt intelligentie,
liefde, medeleven en vrede voort. Dan is
het geluk daar. Liefde ontstaat in die staat
van niet gescheiden zijn. Het gaat niet over
een egoïstische, bezitterige liefde maar
over een totaal begrijpen en delen in de
beweging van het geheel. Dat is, denk ik de
ware liefde en ik wens iedereen toe het op
zijn minst een keer mee te maken want het
is een eerste stap naar het ware zijn.

Uit: *Le Lotus Bleu*, januari 2003
Vertaling: Fay van Ierland

Laten wij niet voor God spelen

– Jeremy Rifkin

In de afgelopen veertig jaar hebben er twee technologische revoluties plaatsgevonden: computers en genen. Men is sinds kort begonnen om deze twee revoluties te combineren met als gevolg een krachtig nieuw paradigma: bedrijven gebruiken geavanceerde computers om de ‘nieuwe’ hulpbronnen – genen – te ontcijferen, te laden, te besturen en te exploiteren. Genen voor bouwmaterialen, voor energie, voor het bouwen zelf, voor eten en voor farmaceutica. Wij bewegen ons van het tijdperk van de fysica en de chemie, die de industriële revolutie domineerden, naar het tijdperk van de genen en de computers. Deze twee zullen de revolutie van de biotechnologie domineren.

In de jaren zeventig van de vorige eeuw leverden wetenschappers een prestatie op het terrein van de biologie: zij namen plakjes genetisch materiaal van twee verschillende organismen en combineerden ze weer om een nieuwe levensvorm te scheppen. Toen er bezwaren werden geopperd, zeiden wetenschappers: ‘wat is het probleem? Wij manipuleren de natuur al vanaf de dageraad van de Neolithische Revolutie. Is dit niet gewoon een verfijndere en efficiënte manier om het karwei te klaren?’

Ik ben het hier niet mee eens. Er zijn experimenten gedaan die nooit gedaan hadden kunnen worden bij de klassieke teeltmethoden en die niet eerder vertoond zijn in de evolutie. Wetenschappers hebben bijvoorbeeld een menselijk groeihormoon in een muizenembryo geïnjecteerd. Deze muizen werden twee keer zo groot en zij gaven die menselijke genetische informatie door aan iedere generatie van hun kroost. Dat kun je niet doen bij de klassieke fokmethoden. Bij het klassieke fokken kunnen nauw verwante familieleden gekruist worden – bijvoorbeeld, het kruisen van een paard en een ezel levert een muilezel op – maar je kunt geen ezel met een appelboom kruisen. Soms kunnen

Dit artikel is ook te lezen als top-artikel op de website www.theosofie.nl

genen biologische grenzen overschrijden met virussen en bacteriën, maar niet op deze schaal. Nu is er een technologische revolutie die wetenschappers en bedrijven in staat stelt elke biologische grens in het planten- en dierenrijk te omzeilen. Daarom is het zowel spannend vanuit een investeringsstandpunt als afschrikwekkend vanuit een sociaal, cultureel en milieuperpectief.

Wij hebben geen van allen begrepen waar het om draait in het recente verslag van de gekloneerde schapen van dr. Wilmut. Het ging niet om Dolly, het ging om Polly, het tweede schaap. Dat is het schaap waar de investeringsindustrie in geïnteresseerd was, omdat een menselijk gen op bestelling in een schapencil gezet was en het schaap daarna gekloneerd was. Dit toonde aan dat het nu mogelijk is om zowel identieke kopieën van een oorspronkelijk levend wezen met dezelfde kwaliteitscontroles en ontwerpprincipes die in de twintigste eeuw gebruikt werden bij de lopende band met chemische producten, aan te passen als ze in massa te produceren. Daarom noemen wij dit 'genetische techniek' – niet therapie, maar techniek!

Waar het om gaat is dit: hanteren we deze techniekstandaarden die we tijdens de industriële revolutie toepasten op levenloos materiaal en passen we ze rechtstreeks toe op genen, chromosomen, cellen, weefsels, organen, organismen en ecosystemen? Ons wordt een hoorn des overvloeds beloofd: nieuwe levensmiddelen die de wereld zullen voeden, nieuwe medische ontwikkelingen die ons eeuwig in leven zullen houden, nieuwe energiebronnen wanneer de olie opraaft. Maar wat nooit gevraagd wordt is of de kunstmatige schepping van *en masse* gekloneerde wezens het einde betekent van de natuur en de vervanging daarvan door een in het laboratorium bedachte tweede genesis. Zal het massaal loslaten van duizenden genetisch gemodificeerde organismen het verspreiden van genetische vervuiling door onze biosfeer en onherstelbare schade voor ons milieu betekenen? Wat zijn de

consequenties van het terugbrengen van het hele genenreservoir tot intellectueel bezit waarvan een handjevol bedrijven in de biowetenschap eigenaar is? Wat zijn de implicaties van het genetisch programmeren van eigenschappen in sperma, eitje en embryo voor of na de conceptie en van het opgroeien in een wereld waar mensen gediscrimineerd worden vanwege hun genotype of hun genetisch profiel? Wat zijn de consequenties van het maken van een menselijke baby volgens ontwerpprincipes?

Laten wij eens een aantal van deze punten nader bekijken. Ten eerste, wie gaat dit allemaal beheersen? Het spel heet patenten. Het menselijk genoom is in kaart gebracht en nu haast iedereen zich om ieder van deze genen te lokaliseren en dan de intellectuele eigendomsrechten ervan zeker te stellen. Als niemand hier iets tegen doet zal binnen tien jaar een handjevol biowetenschapsbedrijven eigenaar zijn van de genetische blauwdrukken van onze soort.

Weet u wat het patent van Dr. Wilmut omvat? Hij kreeg een procespatent van de Britse regering voor het kloonproces. Maar hij kreeg ook een productpatent. Ieder dier dat gekloneerd wordt met behulp van zijn proces wordt beschouwd als zijn uitvinding. En er is nog wat. De British Patent Office vergunde Dr. Wilmuts bedrijf nog een patent op gekloneerde menselijke embryo's tot het blastocystenstadium van de ontwikkeling. Het is schokkend dat een bedrijf nu feitelijk een embryo kan opeisen als een uitvinding. In de negentiende eeuw vochten wij tegen het feit dat je een menselijk wezen na de geboorte kon bezitten en we schaften de slavernij af. Nu is de technologie aanwezig om een menselijk wezen te bezitten vanaf de conceptie tot de geboorte. Dit wordt één van de grote debatten van de 21e eeuw.

Er is hier ook sprake van een verschil tussen het noorden en het zuiden. Je kunt geen nieuw gen scheppen in het laboratorium; het is een extractindustrie en veel van de genetische hulpbronnen bevinden zich op het zuidelijk halfrond. Bedrijven zoeken naar zeldzame genen en microben,

planten, dieren en mensen – inheemse volken – om hen op te eisen als eigendom. Wanneer wij toestaan dat het grote genenreservoir ingesloten wordt, hetzij als politiek eigendom in het bezit van regeringen of intellectueel eigendom van commerciële bedrijven, dan garandeer ik dat er geen oorlogen uit zullen voortkomen in de toekomst.

Toen chemici tijdens de eeuw van de chemie chemische elementen isoleerden, stonden wij hen toe patenten te maken, maar wij vergunden hen geen productpatent. Stelt u zich eens voor: 'U was de eerste wetenschapper die wolfram geïsoleerd heeft... wij gaan u een patent geven. Dit is uw uitvinding.' De patentwetten zijn duidelijk: u kunt geen natuurproduct opeisen als een menselijke uitvinding. Genen, cellen, chromosomen, organen en weefsels zijn precies analoog. Regeringen doen hun eigen wetten al jaren geweld aan door de intellectuele eigendomswetten uit te breiden tot genen.

Op de zachte weg... worden wij een vertrouweling, een vriend, een partner, een conciërge van het biologische rijk. Wij begrijpen onze verantwoordelijkheid jegens de generatie van onze kinderen en jegens alle medeschepselen met wie wij samen op weg zijn.

Wij leren onze kinderen als ze nog klein zijn dat het leven een intrinsieke waarde heeft. Wanneer zij ouder worden laten wij hen kennismaken met nuttigheidswaarde. Maar in een wereld waarin zij opgroeien met het idee dat in de visie van de wet het hele leven als gebruiksvoorwerp kan worden beschouwd, wat gebeurt er dan met intrinsieke waarden? Is er zelfs maar een referentiepunt voor toekomstige generaties om het concept te begrijpen, wanneer het leven gereduceerd wordt tot louter intellectueel bezit?

Wij kunnen deze biotechnologische eeuw op een andere manier ingaan. De genenpool is een erfgoed en onze gezamenlijke verantwoordelijkheid. Wij zouden de genenvoorraad moeten vastleggen als een gedeeld gemeenschappelijk bezit dat bestuurd wordt door 'trust' door iedere natie ter wereld ten behoeve van huidige en toekomstige generaties. De genen zijn het resultaat van miljoenen jaren evolutie. Zij zijn niet het politieke bezit van regeringen en zij zijn niet het intellectuele eigendom van bedrijven. Wij zouden alle patenten op ieder soort genen *absoluut moeten verbieden*.

In de komende paar jaar zal de term 'genetische vervuiling' veel gehoord worden. Genetische vervuiling is heel anders dan chemische vervuiling. Genetisch gemanipuleerde organismen (GMOs) leven, dus ze zijn onvoorspelbaarder wanneer je ze in het milieu uitzet. Zij vermenigvuldigen zich, bijvoorbeeld. Chemicaliën reproduceren niet. GMOs muteren, zij woekeren, zij migreren. Je kunt ze niet terugroepen naar het laboratorium.

Op 't ogenblik zijn er 72.000 veldtesten aan de gang in de VS. We hebben herbicidetolerante en ongedierteresistente genen die al zijn ingespoten in maïs, soja en andere eetbare gewassen, maar wetenschappers hebben nooit goed gekeken naar bestuiving. Genen stromen altijd tijdens bestuiving – je kunt ze niet tegenhouden. Als uw herbicidetolerante gen of uw ongedierteresistente gen wegstroomt naar een naastgelegen boerderij en die gewassen besmet, wie is er dan verantwoordelijk?

Onlangs had ik een ontmoeting met de directeurs van veel verzekeringsbedrijven. Zij gaan geen verzekeringen sluiten tegen genenvervuiling op de lange termijn. Zij zeggen: 'dat kunnen wij niet. Er is geen methodologie om de risico's te beoordelen.' Hoe kan de regering zeggen dat zij het beschikbaar komen van deze GMOs reguleren wanneer de verzekeringsindustrie weet dat er absoluut geen methodologie is waarmee het risico beoordeeld kan worden?

Genetische discriminatie zal even betekenisvol in de toekomst opdoemen als seksdiscriminatie of etnische en raciale discriminatie dat in het verleden gedaan hebben. Mensen zullen onderzoek naar hun genetisch profiel (moeten) laten doen. Mag uw verzekeringsmaatschappij, uw schoolbestuur, uw werkgever uw genetisch profiel kennen? Er zijn drie mensen die een baan zoeken in het bedrijfsleven, allen met dezelfde diploma's. Eén heeft een genetische aanleg voor borstkanker, de tweede voor prostaatkanker en de derde heeft geen aanleg. Wie neemt u aan? Maar geen zijn niet de enige factoren: zij zijn maar een klein puzzelstukje. Het gaat om natuur versus opvoeding. Misschien is die derde kandidaat een wandelende tijdbom omdat hij een drankprobleem heeft of drie pakjes sigaretten per dag rookt, niet sport, veel vet vlees eet en in een vervuilde gemeente woont. Zodoende heeft gentechnologie een inherent probleem van discriminatie.

Wij kunnen geen biotechnologische revolutie bespreken zonder de term 'eugenetica' te introduceren. Normaliter denken wij aan de Nazi's en hun sociale eugenetica. Wij houden onszelf voor de gek met het idee dat zoiets niet gebeuren kan in democratische samenlevingen. Ik waarschuw u dat deze nieuwe eugenetica vriendelijk is. Zij is banaal. Zij is commercieel. Zij is marktgestuurd. Wij willen toch allemaal een gezonde baby? Zij is de ultieme Faustiaanse koehandel. Wij willen allemaal dat ons kind de beste voordelen in het leven krijgt als wij het ons kunnen permitteren. Kent u ook maar één ouder die dat niet wil? Maar het probleem is dat het de ouder/kind band fundamenteel verandert. Daarom is het een nieuwe eugenetica. De ouder wordt de architect; het kind wordt het ultieme experiment op basis van winkelen in deze postmoderne wereld.

Het echte gevaar hier is iets waar ethici het nooit over hebben: hoe zit dat met het niet-geconstrueerde kind? Ouders besluiten bijvoorbeeld om ethische of financiële redenen om het niet te doen – en er wordt een kind geboren met een 'handicap'. Hoe

tolerant zal de rest van ons blijken te zijn ten opzichte van dat kind in een wereld waarin we over reproductie zijn gaan denken in termen van constructiestandaarden, kwaliteitscontrole, voorspelbare uitkomsten en vervolmaakbare maatstaven? Gaan we dan zeggen, 'Dat babytje is een defect, een vergissing?' Het zorgelijke is dat wij empathie kunnen verliezen – de emotionele band die ons onderling verbonden houdt. Wij hebben empathie jegens elkaar omdat wij onze zwakheden, onze kwetsbaarheden, ons lijden, onze poging tot mens-zijn samen ervaren. Maar in een wereld waarin we over het leven zijn gaan denken als vervolmaakbaar door constructiestandaarden, hoe empathisch zullen wij dan zijn? Hoe zal onze houding zijn ten opzichte van een kind dat niet conform de standaarden is die onze bedrijven en onze ingenieurs gesteld hebben? Wanneer wij onze empathie kwijtraken, verliezen wij onze menselijkheid.

Er is een harde weg en een zachte weg naar deze nieuwe biotechnologische tijd. De harde weg is de weg die de Monsanto's van deze wereld bewandelen: zij willen de natuur decimeren; zij willen haar aanpassen; zij willen een tweede genesis creëren; zij willen winst en het onderste uit de kan. Maar er is een zachte weg. Wij zouden deze nieuwe wetenschap kunnen gebruiken om bijvoorbeeld te beginnen te begrijpen hoe we een duurzamere organische landbouw kunnen creëren. Wij zouden de nieuwe wetenschap kunnen gebruiken om te beginnen te kijken hoe we ons kunnen bewegen naar preventieve medicijnen in plaats van ziektebeheersing. Op de zachte weg is er geen gentechniek. Er wordt niet gesplitst. Er is geen recombinatie. Er wordt niet voor God gespeeld. In plaats daarvan worden wij een vertrouweling, een vriend, een partner, een conciërge van het biologische rijk. Wij begrijpen onze verantwoordelijkheid jegens de generatie van onze kinderen en jegens alle medeschepselen met wie wij samen op weg zijn.

Uit: *Wake Up India*,
januari-maart 2002
Vertaling: A.M.I.

Vragen en antwoorden

Dit artikel is het derde deel van de tekst van een sessie van het Wereldcongres van de TS te Sydney (2001), met deelname van mevrouw Joy Mills, de Eerwaarde Samdhong Rinpoche en Professor Ravi Ravindra.

Vraag 6:

Veel mensen zijn teleurgesteld in het proberen de wereld te verbeteren. Soms lijkt het een vergeefse poging, want de wereld gaat door met egoïsme en vernietigingsdrang en dat lijkt te weinig mensen iets te kunnen schelen. Zouden de sprekers zich hierover willen buigen?

RR. Iemand die zich hier druk over maakt drukt alleen maar zijn eigen ego uit, denkend, 'Ik moet het doen. Ik zou het moeten kunnen klaren.' Men kan alleen maar zijn deel doen. Te fantaseren dat men het hele universum op eigen kracht kan omkeren is alleen maar ego-inspanning. Zelf ben ik ervan overtuigd dat iemand die wanhoopt hulp nodig heeft, daar hij te zeer door zijn ego gedreven wordt.

SR. Wanneer u er altijd op gericht bent de wereld te veranderen, dan zal de wereld zeker niet veranderen, evenmin als uzelf. Om Krishnamurti aan te halen: 'u bent de wereld.' Wanneer u tracht uzelf te veranderen, dan ligt dat binnen uw vermogen, binnen uw bereik. Wanneer u zichzelf transformeert, zult u merken dat de wereld al getransformeerd is; u hoeft niet te wachten tot de wereld eerst getransformeerd is voordat u zichzelf transformeert. Het individu dat uit de wereldse stroom stapt impliceert dat men zichzelf eerst transformeert.

Om die reden moeten wij denken op universeel niveau, maar handelen op lokaal niveau. Wanneer wij trachten ons erop te concentreren om onszelf te verbeteren, dan zal de transformatie van de wereld automatisch volgen.

RR. Ik zal u een verhaaltje vertellen zoals opgetekend door Laura Huxley, (de vrouw van Aldous Huxley), over Krishnamurti. Hij zei vaak dat men niet moet proberen goed te doen. Dus zei Laura Huxley, 'Maar u gaat wel al goedgeoede door de wereld!' En hij antwoordde: 'niet expres.'

Vraag 7:

Wanneer de biotechnologie erin slaagt een gekloond menselijk wezen te produceren, kan dat dan een normaal mens zijn, met een spiritueel bewustzijn?

RR. Ik zou niet weten waarom wij ons buitengewoon druk moeten maken over dit punt, terwijl we, op een bepaalde manier, de hele tijd gekloond worden. Tenslotte vinden de meeste geboorten plaats in volkomen bewusteloosheid. Dat is een feit. Dus om je voor te stellen dat er veel bewustzijn gemoed is met zwanger worden of geboren worden is alleen maar fantasie. Sommige van deze vragen lijken des te meer schokkend tegen de achtergrond van een hele wetenschappelijke of technologische doorbraak, maar ze zijn eigenlijk een voortzetting van hetzelfde punt. Wij worden de hele tijd gekloond op de één of andere manier en reproduceren onszelf mechanisch. Zit daar dan een spiritueel bewustzijn in? Ja en nee. De vorm bestaat, maar wordt de vorm feitelijk bewoond door enig bewustzijn? Mijn eigen gevoel is dat de vorm in feite uitdrukking geeft aan een eigenschap van bewustzijn, meer dan dat bewustzijn gegenereerd wordt door de vorm. De algemeen wetenschappelijke, technologische tendens is om te werken aan het ontwikkelen van de vorm, maar ik geloof niet echt dat dit de manier is waarop het feitelijk gebeurt. Over het algemeen hebben we eerder de vormen als antwoord op de eisen van het bewustzijn, dan andersom.

SR. Ik geef over het algemeen geen commentaar op dit soort dingen, omdat ik sterk geloof dat wetenschappelijke kennis geen authentieke kennis kan zijn, wat er ook ontwikkeld wordt. Sommige mensen zeggen trots dat de leringen van de Boeddha heel wetenschappelijk zijn en ik vertel hen: 'u beledigt de Boeddha.' De leringen van de Boeddha zijn niet wetenschappelijk; hij leerde ons de Waarheid en wetenschap kan nooit de Waarheid vinden, kan nooit naar wijsheid leiden. De kloppende krachten zijn krachten van nabootsing, die de voorwaarden scheppen waaruit een duplicaatlichaam geconstrueerd kan worden. Dat is heel gemakkelijk. Zoals professor Ravi Ravindra terecht zei, alles is een soort kloningsproduct. De reproductie van het lichaam is heel goed mogelijk, omdat het lichaam het resultaat is van bepaalde specifieke oorzaken en voorwaarden die samenkomen en op dat tijdstip ontstaat het lichaam en groeit het. Klonen is niet nieuw, omdat de oorzaken en voorwaarden van de natuurlijke reproductieve krachten alleen maar worden geïmiteerd door middel van een kunstmatige procedure.

Zo'n gedupliceerd lichaam kan overgenomen of in bezit genomen worden door een bewustzijn dat op geboorte wacht. Maar wat ik heel definitief kan zeggen is dat het bewustzijn in die menselijke vorm beslist niet dezelfde zal zijn als die van de persoon van wiens lichaamsweefsels er gekloond is. Er zullen twee persoonlijkheden zijn en twee bewustzijnsstromingen en als zij vermenigvuldigd worden zullen het allemaal verschillende individuen zijn. Hiervan ben ik honderd procent zeker. Misschien kan ik u daarvan vandaag een soort attest geven en dan kunnen mensen dat later verifiëren wanneer het feitelijke menselijke klonen plaats heeft gevonden.

Vraag 8:

Mededogen en wijsheid zijn twee belangrijke eigenschappen. Wanneer wij de gelegenheid zouden krijgen één van de twee te kiezen, welke moeten we dan het eerst kiezen?

SR: Deze vraag zou zich niet voordoen wanneer men werkelijk een greintje mededogen en wijsheid had. Wanneer ik deze vraag beantwoord, zo op het eerste gezicht, kom ik in de verleiding te zeggen dat mededogen zonder wijsheid niet gevaarlijk is. Maar 'wijsheid' zonder mededogen kan gevaarlijk zijn. Dus wanneer iemand deze keus krijgt en hij slechts één ervan en niet allebei kan kiezen, zou hij mededogen moeten kiezen. Wanneer men mededogen heeft, volgt wijsheid automatisch. Evenzo volgt mededogen wanneer men wijsheid verwerft. Maar als er veronderstelde wijsheid bestaat zonder mededogen dan heeft die wijsheid geen waarde. Dus als er een keus bestaat tussen de twee vind ik dat wij voor mededogen moeten kiezen.

RR. Ik wil dat graag onderstrepen. Te denken dat de Boeddha wijs was maar zon-

der mededogen is een oxymoron (dit is een stijlfiguur met twee tegenovergestelde begrippen, red.). Eén van de nogal interessante stellingen waarop Krishnamurti de nadruk placht te leggen was dat de roos er niet toe besluit te geuren als een roos. Dit is feitelijk hoe wij vaststellen dat het een roos is. Een wijs iemand probeert niet mededogend te zijn; zo stellen wij vast dat deze persoon wijs is.

JM. Er bestaat geen keuze, omdat wijsheid mededogen is. Wijsheid is niet kennis, of informatie; wijsheid is mededogen en mededogen is wijsheid. Daarom kan er geen keuze tussen de twee bestaan.

Uit: *The Theosophist*,
februari 2002
Vertaling: A.M.I.

Als we het idee van eenheid aanvaarden,
niet als een ideaal maar als een feit in de natuur,
dan beïnvloedt dit vanzelfsprekend
ons gehele leven,
en zal het lange tijd ons gedrag bepalen.
We moeten onszelf afvragen:
Is dit voor mij een waarheid?
Is het de hoogste waarheid?
Zo ja, wat zijn de gevolgen daarvan
voor mijn eigen leven?

Emily B. Sellon

Ik ben DAT

– **Beatrice Bruteau**

Gij zijt de Lege,
De Onzichtbare,
De Voorbij – het – Zijnde:
Onbekend en onkenbaar,
Een en al liefde en zeer beminnelijk,
Die niet wil hebben, maar één en al geven is.

Maar gij hebt tegen mij gezegd,
'Jij bent mijn Kind.'
Daarom weet ik, dat ik ook DAT BEN.

Gij zijt de Geopenbaarde,
Die spreekt en in ieder gelaat oplicht.
Gij ontspringt aan u zelf in heerlijkheid
En openbaart u zelf als het Geheel.

In u zijn alle dingen
Precies zoals ze zijn,
Overweldigend en ontzagwekkend en echt.

En gij hebt tegen mij gezegd,
'Jij bent mijn Kind.'
Daarom weet ik, dat ik ook DAT BEN.

Gij alleen zijt de bron van de werkelijkheid,
Van bewustzijn en vreugde en liefde;
In u is vrede, wijsheid en schoonheid:
Zo Boven, zo Beneden.

Zo hebt gij tegen mij gezegd,
'Jij bent mijn Kind.'
Daarom weet ik, dat ik ook DAT BEN.

Uit: *The Theosophist*, april 2003
Vertaling: EKB

Harry Potter en de aloude wijsheid

– John Algeo

De Harry Potterboeken van J.K. Rowling zijn een fantastisch magisch verschijnsel. Uit het niets in de uitgeverwereld verschenen, werden ze al snel de best verkopende boeken voor jonge mensen in onze tijd en de films die erop gebaseerd zijn, zijn al even populair geworden.

John Algeo is professor emeritus in de Engelse taal- en letterkunde aan de universiteit van Georgia, waar hij fantasieliteratuur heeft gedoceerd naast zijn specialisatie in de geschiedenis en de structuur van de Engelse taal. Hij was eindredacteur van deel zes van de *Cambridge History of the English Language* (2001) en is Vice President van de Internationale Theosofische Vereniging.

De boeken zijn voorbeelden van drie literaire genres. Een is de ontwikkelingsroman, of de roman van de morele en psychologische opvoeding van de hoofdpersoon; Harry Potter is leerling op een kostschool, maar ook op de grote levensschool. Een ander genre is het verhaal van de queeste, waarin de hoofdpersoon het hoofd moet bieden aan een reeks beproevingen; het slagen hiervoor leidt tot de ontdekking van een grote schat – in Harry's geval, zelfkennis. En het derde is het sprookje, waarvan de hoofdpersoon vaak een weeskind is; Harry is een weeskind en aldus een passende vertegenwoordiger van ieder mens, want wij zijn allen, in de woorden van een van de grote theosofische leraren, leden van 'de arme verweesde mensheid.'

Harry komt uit een gezin van 'Wizards', Tvenaars maar is opgevoed door Dreu-zels, of niet-Tvenaars en is dus onkundig van zijn achtergrond en latente krachten. Maar hij wordt ontboden naar de Zweinstein School voor Toverkunst, waar hij zeven jaar lang onderwezen zal worden in toverkunsten, maar ook in morele en psychologische kennis. Op of vanuit Zweinstein zal Harry een reeks zoektochten ondernemen die allemaal deel uitma-

ken van een alomvattende grotere queeste om te ontdekken wie en wat hij is.

De vier boeken die tot nu toe zijn verschenen, samen met nog drie geplande boeken in de serie, spreken jongeren aan – mensen die jong zijn in jaren en jong van hart. De aantrekkingskracht die zij uitstralen is gebaseerd op de vaardigheden van de auteur als verhalenverteller, maar ook op de kijk op de wereld, die, als wij het mogen opperen, vergelijkbaar is met de aloude wijsheid.

Rowling's grote vertrouwdheid met mythen, legenden, toverkunst en allerlei beetjes verborgen en esoterische informatie is de stof waaruit zij haar magische verhaal spint. De boeken scheppen hun eigen wereld, waarvan de integriteit een wezenlijk onderdeel is voor degelijke fantasie. Toch kunnen ze ook geïnterpreteerd worden, of zijn ze, om Tolkien's term te gebruiken, 'toepasbaar' op andere contexten, zoals de theosofie, waarmee Rowling enigszins vertrouwd is, zoals blijkt uit haar verwijzing in *Harry Potter en de gevangene van Azkaban* naar de fictieve auteur 'Cassandra Vablatsky' en haar al even fictieve boek *Het ont-misten van de toekomst*. 'Vablatsky' is een metathesis van 'Blavatsky', en 'Cassandra' is een toepasselijk substituuut voor 'Helena', omdat Cassandra de dochter was van Priamos, de koning van Troje, een profetes die altijd de waarheid sprak maar nooit geloofd werd en omdat het verhaal van Cassandra deel uitmaakt van de grote oorlog van de Ilias, die uitgevochten werd ter wille van Helena. Bovendien doet de fictieve titel *Het ont-misten van de toekomst* denken aan *Isis Ontsluierd*, Helena Blavatsky's eerste grote geschrift.

Ofschoon 'Cassandra Vablatsky' aan-toont dat Rowling enige kennis heeft van de theosofische traditie, mag men niet aannemen dat die kennis diepgaand of uitgebreid is. Interessant genoeg loopt toch veel in de Harry Potter boeken parallel aan theosofische denkbeelden. Dergelijke parallellen hoeven geen gedetailleerde kennis van die denkbeelden bij de auteur te impliceren, maar kunnen vrij onafhankelijk ontstaan uit haar vertrouwdheid met de

mythen, legenden en symbolen waarin de theosofische aloude wijsheid belichaamd is, of zelfs vanuit diepe onbewuste niveaus van de psyche, waar de Wijsheid gekoesterd wordt in het hart-denkvermogen van ieder menselijk wezen.

Polariteiten

Een van de theosofische thema's van *Harry Potter* is dat van polariteit: geest/materie, leven/vorm, energie/massa, yin/yang, esoterisch/exoterisch, innerlijk/outerlijk, enzo-voorts. Verscheidene opmerkelijke polariteiten van dien aard komen voor in de boeken. Een is die van Tvenaars versus Druzels, twee soorten mensen die de wereld van Harry Potter bevolken. Tvenaars zijn wijs op het terrein van de magie; Druzels zijn warhoofden, onmagisch, zij het technologisch knap ter compensatie van hun gebrek aan magische krachten, maar ook vaak zonder verbeelding en acultureel. Tvenaars en Druzels behoren in de praktijk tot verschillende kasten, die zelden met elkaar omgaan en elkaar soms ver-keerd begrijpen:

'Zijn al jou familieleden tovenaars?' vroeg Harry...

'Eh – ja, dat denk ik wel', zei Ron. 'Ik geloof dat Mammie een achterneef heeft die accountant is, maar we hebben het nooit over hem.' (*Harry Potter en de Steen der Wijzen* 74-5; alle verwijzingen zijn uit dit eerste boek).

Deze contrasterende kasten van de wijzen en de warhoofden komen overeen met de twee soorten mensen zoals die beschreven worden in *Aan des Meesters Voeten* (één van de spirituele klassiekers van de theosofie).

'In de hele wereld zijn er maar twee soorten mensen – zij die weten en zij die niet weten; en om deze kennis gaat het.'

De kennis in kwestie is die van de realiteit van een geordend plan in het universum en van de plaats van de mens in dat plan. Etymologisch zijn 'wizards' wijzen die weten. Druzels zijn de andere soort.

Een ander soort polariteit is die van goed versus kwaad. En deze polariteit is volkomen anders dan die van Tvenaars

versus Dreuzeis. Er zijn goede Dreuzeis en slechte Dreuzeis, net als er goede Tovenars zijn en slechte Tovenars. Ja, de twee archetypische figuren van goed en kwaad in de verhalen zijn allebei Tovenars. Albus Dumbledore (prof. Perkamentus) is de bovenmeester op Zweinstein en de grootste levende Tovenaar. Zijn voornaam, Albus, betekent 'wit' in het Latijn, daar hij een 'witte' of goede tovenaar is. Het eerste deel van zijn achternaam, *Dumb*, is het Engelse woord voor 'stil, niet sprekend', die ons eraan herinnert dat ware wijsheid niet uitgesproken kan worden maar alleen ervaren; de latere betekenis van *dumb* als 'dom' is ironisch toepasselijk, daar wijsheid vaak verward wordt met domheid door hen die niet weten, bijvoorbeeld in de literaire figuur van de Wijze Nar. Bovendien rijmt *Dumble* op *humble* (Engels voor nederig); en ware wijzen zijn altijd nederige mensen, want zij weten hoeveel er nog onbekend is. Het laatste deel van de naam van de bovenmeester, *dore*, is een homofoon van *door* (Engels voor deur), en deze wijze bovenmeester is de deur waardoor Harry kan toetreden tot het Pad van leren en dienen.

Aan de andere kant is Voldemort, Harry's schaduw en sterke tegenstander, het archetype van het kwaad. Voldemort was ook eens een leerling op Zweinstein, net als Harry nu, maar hij nam die *nom de mal* aan toen hij het slechte pad opging. *Vol* verwijst naar het Duitse werkwoord *wollen*, 'wensen, willen, begeren', en *mort* is de Latijnse wortel voor 'dood'. Dus Voldemort is hij die een begeerte heeft (*Vol*) naar (*de*) dood (*mort*), het tegenovergestelde van wijsheid.

Op Zweinstein zijn Harry's twee beste vrienden, Ron Weasley (Ronald Wemel) en Hermione Granger (Hermelien Grif-fel), ook weer een polariteit. Ron stamt uit een oude Tovenarsfamilie; Hermione komt uit een Dreuzeisfamilie. En zij houden elkaar in veel opzichten in evenwicht: Ron is stil en introvert; Hermione is spraakzaam en extrovert. Ron is verlegen, met een minderwaardigheidsgevoel aangezien hij de jongste is van zes getalenteerde broers; Hermione heeft

zelfvertrouwen en is assertief, ze munt uit in prestaties. Ron neemt risico's; Hermione houdt zich aan de regels. Ron is vol mannelijke energie; Hermione is vrouwelijk energiek. Samen met Harry vormen zij een driehoek van energieën en persoonlijkheidstypen.

De queeste

De uiteindelijke queeste in de Harry Potterboeken is die van zelfontdekking. In dat opzicht delen deze boeken een gemeenschappelijk thema met de grote spirituele gidsboeken van de mensheid. Verlichting is het vermogen om de volgende vraag juist te beantwoorden: 'wie ben ik?' Eens kwam er een leerling bij de Zenmeester en vroeg hem wat hij moest doen om verlichting te bereiken. De Zenmeester antwoordde, 'Wie vraagt dat?' De leerling die deze vraag kan beantwoorden, is verlicht. Dezelfde vraag is het voornaamste onderwerp van alle Oepanisjads en natuurlijk ook van spirituele verhandelingen in alle grote tradities.

Harry gaat op een grote queeste om te ontdekken wie hij is – in de simpelste, letterlijkste zin van zoeken naar zijn ouders – maar ook in de diepere zin van het ontdekken van zijn eigen aard en zijn opdracht in het leven. Die grote queeste wordt weerspiegeld in een ander queestthema in ieder boek van de serie. In het eerste boek gaat het om het vinden van de Steen der Wijzen (in het Engels *De steen van de filosoof*). 'Filosoof' is een traditionele term voor een alchemist en de Steen van de filosoof is een magisch product van de kunst van de alchemist die onedele metalen omdovert in goud en een drank produceert, het levenselixir, die onsterfelijkheid schenkt. (Blijkbaar vonden de Amerikaanse uitgevers dat 'filosoof' te droog en stoffig klonk, dus gebruikten ze in plaats daarvan de term 'Steen van de Tovenaar'.)

Harry's zoektocht naar de Steen van de Filosoof brengt hem en zijn twee vrienden in de ondergrondse kelders van de school Zweinstein, waar de Steen verborgen is. Hun tocht naar die diepten weerspiegelt het aloude thema van een afdaling in de

onderwereld, die het onbewuste deel is van onze psyche, waar wij verborgen waarheden over onszelf ontdekken. Harry's ondergrondse onderzoekstocht heeft zeven stadia (teruggebracht tot vijf in de film):

1. Hij en zijn vrienden moeten langs een driekoppige hond die een entree van een valluik tot de kelders bewaakt. Ofschoon de hond 'Fluffy' (Pluisje) heet in het verhaal, is hij Cerberus, de waakhond van de onderwereld of de Hades in de Griekse mythologie. De hond kan in slaap gebracht worden door muziek, gespeeld door Harry en Hermione op een dwarsfluit die Harry ten geschenke gekregen had. Op een soortgelijke manier kreeg Orpheus toegang tot de Hades om zijn overleden vrouw te redden door een lier te bespelen. De dwarsfluit die Harry en Hermione bespelen is analoog aan het instrument in Mozart's opera *De Toverfluit*, die Tamino en Pamina bespelen tijdens hun co-initiatie aan het einde van de opera.

2. Wanneer de makkers door het valluik getuimeld zijn (zoals Alice in het konijnenhol), wordt hun val gebroken doordat ze landen op een weelderig groeiende plant, genaamd de Duivelse Valstrik. De hechtranken van deze plant verstrikken alles dat ze aanraken en snoeren vaster naarmate het slachtoffer worstelt om te ontkomen. Maar Hermione herinnert zich van haar onophoudelijke studie dat de plant een hekel heeft aan licht en dus gebruikt ze een toverformule om een heldere lichtstraal uit haar toverstaf te produceren. De Duivelse Valstrik zou ernaar kunnen verwijzen dat wat zacht en gemakkelijk is, soms een valstrik is en dat kwaad en onderdrukking overwonnen kunnen worden door het Licht van Kennis.

3. Vervolgens komen de kameraden in een kamer waar achterin een deur is die slechts met één bepaalde sleutel geopend kan worden, van een zwerm gevleugelde sleutels die wild door de kamer vliegen. Harry, die erg goed is in het vangen van voorwerpen terwijl hij rondvliegt op een bezem, vindt de sleutel. De symboliek is duidelijk: wij hebben de sleutel van kennis nodig om de deur naar in-

nerlijke realiteit te openen, maar die sleutel is illusoir en kan alleen gevangen worden door iemand die getraind is om deze taak te volbrengen.

4. In de kamer achter de deur vinden de kameraden een reuzenschaakbord waarop zij stukken moeten worden in een spelletje Tvenaarsschaak, waarbij verslagen stukken verpletterd worden door het winnende schaakstuk. Ron, die de meesterschaker is van de groep, leidt hun zetten en offert zich uiteindelijk op zodat Harry de koning van de tegenstander schaakmat kan zetten. Het schaakspel is een echo van dat in *Alice in Spiegelland* en is een algemene metafoor voor het levensspel. Ron's heldhaftige zelfopoffering voor het welzijn van anderen plaatst hem in de klasse van toekomstige bodhisattva's, die hun eigen welzijn opofferen voor het heil van allen.

5. Met achterlating van de bewusteloze Ron vinden Harry en Hermione in de volgende kamer een reusachtige en afschuwelijke trol die overwonnen moet worden. Maar de trol is al overwonnen – feitelijk door de drie makkers, die hem bij een eerdere ontmoeting bovengronds bewusteloos geslagen hadden toen hij de hal van de school binnengedrongen was. Het overwinnen van het monster is controle krijgen over onze eigen schaduw of Bewoner van de Drempel, de belichaming van onze tekorten, zonden, en dierlijke natuur. Maar zodra die controle bereikt is, is de schaduwachtige trol geen uitdaging meer, maar kan men er naar geloven mee omgaan.

6. In de voorlaatste kamer worden Harry en Hermione gevangen tussen muren van vuur die alleen gepasseerd kunnen worden door een raadsel op te lossen. Hermione, de slimste van het drietal, lost het op. Harry stuurt haar terug om Ron te verzorgen terwijl hij alleen verder gaat. De vuren van hartstocht kunnen alleen geblust worden door het antwoord op het levensraadsel te geven. Die kennis wordt verworven door waarlijk intelligente mensen en dat is, in feite, wat intelligentie betekent. Wij moeten onze intelligentie gebruiken om de binnenste kamer van onze queeste door te gaan en die laatste gang moet door

ieder mens alleen afgelegd worden, want de uiteindelijke inwijding in de queeste is een eenzame, die doorgemaakt wordt zonder enige hulp behalve datgene wat ieder van ons in zichzelf bezit.

7. In de laatste kamer treft Harry zowel Voldemort aan, die een van de docenten van Zweinstein gecorrumpeerd heeft en bezit genomen heeft van zijn lichaam, als ook de Spiegel van Erised, die gebruikt moet worden om de Steen te vinden. De Spiegel van Erised toont diegenen die erin kijken geen weerspiegeling van de realiteit maar veeleer een beeld van wat zij het meest verlangen. Het is de grote illusie, en men moet zijn geheim kennen om er niet door gevangen te worden. Om de Steen van de filosoof te vinden in de Spiegel moet men hem willen vinden, maar niet voor zichzelf willen gebruiken. Harry vindt de Steen, niet om hem voor zichzelf te gebruiken, maar om te voorkomen dat Voldemort hem voor het kwaad gaat gebruiken. Door Harry's daad van zelfloze moed wordt de Steen van de filosoof, net als de Ene Ring van Tolkien, vernietigd zodat hij nooit in Voldemorts handen kan vallen. Ware rijkdom en ware onsterfelijkheid worden alleen bereikt door diegenen die gedreven worden door zelfloos verlangen. En dat is het grote geheim van de queeste.

De levenslessen van Zweinstein

In de loop van het ontdekken van het grote geheim leert Harry heel wat lessen, net als zijn lezers. Ofschoon dit fantastische fictie is, bestaat de boodschap erachter uit realistische feiten. Wij kunnen zeven lessen onderkennen, waarvan er drie inleidend zijn:

1. Er bestaat een ander niveau van waarheid dan de dagelijkse Dreuzeelrealiteit. Wij zijn allemaal wezen in deze wereld en Harry Potters in de School van Wijsheid, waar we de waarheden van dat niveau moeten leren.

2. Bovenmeesters, zoals Dumbledore, zijn aanwezig in de levensschool om ons bij het leren te helpen.

3. Van die leraren leren wij oog in oog te staan met de Waarheid, maar niet op een dwaze manier:

[Harry:] 'Meneer, er zijn een aantal andere dingen die ik graag zou willen weten, als u me dat kunt uitleggen... dingen waarover ik de waarheid wil weten...'

'De waarheid', zuchtte Dumbledore. 'Het is een prachtig en verschrikkelijk ding, en moet dus met grote omzichtigheid behandeld worden.' (216)

Wanneer hij over Voldemort vragen begint te stellen, noemt Harry hem bij het eufemisme 'Je-Weet-Wel', dat de meeste mensen gebruiken, omdat ze bang zijn om zelfs maar de naam te noemen van de grote kwade Tovenaar, maar Dumbledore verbetert hem: 'Noem hem Voldemort, Harry. Gebruik altijd de juiste naam voor de dingen. Angst voor een naam vergroot de angst voor het ding zelf.' (216)

Na die drie inleidende lessen komen vier hoofdlessen:

1. Onderscheidingsvermogen. Wij moeten onze eigen weg kiezen op het levenspad. Dumbledore vertelt Harry, 'Het zijn onze keuzes, Harry, die tonen wat wij werkelijk zijn, veel meer dan onze vermogens.' (*Harry Potter en de Geheime Kamer* 245). *De Mahatma Brieven* vertellen ons, 'Wij hebben één woord voor alle aspiranten: PROBEER.' En in het spirituele gidsboek *Aan de voeten van de Meester* is de eerste van vier kwalificaties voor het betreden van het Pad 'Onderscheidingsvermogen'. Bovendien zegt de derde Waarheid van de Witte Lotus (uit een ander spiritueel gidsboek, *Licht op het Pad*), 'Wij zijn elk onze eigen absolute wetgever, de uitdeler van glorie of ellende jegens onszelf, de beslisser over ons leven, onze beloning, onze straf.' Daarom deze les: het zich inspannen, het pogen onderscheid te maken tussen het werkelijke en het onwerkelijke, tussen het minder goede en het betere, tussen het vergankelijke en het eeuwige.

2. Begeerteloosheid. De tweede hoofdles is dat de wereld mayavisch is of illusoir en dat wij er daarom doorheen moeten gaan zonder enig zelfzuchtig verlangen.

De Spiegel van Erised is een symbool van mayavische begeerte. Het woord 'Erised' is 'Desire' achterstevoren gespeld, vandaar onjuiste begeerte. (Desire betekent begeerte in het Engels)... Degenen die in deze Spiegel kijken zien zichzelf niet zoals ze zijn, maar veeleer de illusie van wat zij willen zijn en doen en hebben. Dumbledore verklaart de Spiegel:

'De gelukkigste mens op aarde zou de spiegel van Erised kunnen gebruiken als een gewone spiegel, dat wil zeggen, hij zou erin kijken en zichzelf precies zo zien als hij is... Het toont ons niets meer of minder dan het diepste, wanhopigste verlangen van onze harten... Maar deze spiegel zal ons noch kennis noch waarheid geven. Mensen zijn ervoor weggekijnd, betoverd door wat zij gezien hadden, of tot waanzin gedreven, daar zij niet wisten of wat de spiegel toont werkelijk is of zelfs maar mogelijk.' (157)

De Spiegel is een symbool van Maya, de Grote Illusie, deze door begeerte geregeerde en gemotiveerde wereld. In *Aan de voeten van de Meester* is de tweede kwalificatie voor het betreden van het Pad 'Begeerteloosheid', dat wil zeggen, vrijheid van persoonlijke begeerten, of, zoals de *Bhagavad Gita* het uitdrukt, handelen zonder begeerte naar de vruchten van de handeling.

3. Gedragsregels. De derde les is dat wij ons leven moeten leven volgens Juiste Principes, liever dan willekeurige regels. Harry overtreedt vaak schoolregels, maar nooit morele principes. De derde kwalificatie in *Aan de voeten van de Meester* is 'Zes Gedragsregels': zelfbeheersing ten aanzien van het denkvermogen, zelfbeheersing in handeling, verdraagzaamheid, blijmoedigheid, eenpuntigheid en vertrouwen – vooral vertrouwen in het Plan, wat datgene is wat zij die weten, weten. En zij die weten, weten dat de dood een onderdeel vormt van het Plan. Wanneer Harry zich druk maakt over het effect van het te loor gaan van de Steen van de filosoof van de goede filosoof-alchemist die deze verworven heeft en die nu zonder de Steen moet sterven, legt Dumbledore uit: 'Ten-

slotte is de dood voor het goed-geordende denkvermogen alleen maar het volgende grote avontuur. Weet je, de Steen was eigenlijk niet zo fantastisch. Zoveel geld en leven als je maar zou willen! De twee dingen die de meeste mensen bovenal zouden uitkiezen – het probleem is, mensen hebben er wel een handje van precies die dingen uit te kiezen die het slechtst voor ze zijn. (215)

4. Liefde. Harry werd gered van de aanvallen van het Kwaad, zowel als baby als op zijn queeste, door de grote liefde die zijn moeder voor hem had. Dumbledore vertelt Harry: 'Jouw moeder stierf om jou te kunnen redden. Als er één ding is wat Voldemort niet kan begrijpen is het liefde. Hij beseft niet dat liefde die zo krachtig is als die van jouw moeder voor jou, zijn eigen sporen nalaat. Geen litteken, geen zichtbaar teken... om zozeer geliefd te zijn geweest, zelfs als de persoon die van ons hield er niet meer is, zal ons eeuwigdurende bescherming geven... Voldemort kon je om die reden niet raken. Het was een kwelling om iemand aan te raken die getekend was door zoiets goeds.' (216)

De vierde kwalificatie in *Aan de voeten van de Meester* om het Pad te betreden is Liefde.

Dit zijn de lessen die Harry Potter leert in zijn eerste jaar op Zweinstein, en in het eerste stadium van zijn levenseducatie: onderscheidingsvermogen bij het maken van zijn keuzen; het goede te doen zonder persoonlijke begeerte; geleid worden door intelligente beginselen in het leven, liever dan door willekeurige regels; en om vrouwen te hebben in wat Dante in *De Goddelijke Komedie* noemde 'De Liefde die de zon en de andere sterren beweegt.' Dit zijn Onderscheidingsvermogen, Begeerteloosheid, Goed Gedrag en Liefde.

Dat zijn geen verkeerde lessen voor ons om te leren, aan het begin of op ieder tijdstip in het leven.

Uit: *The Quest*,
november-december 2002
Vertaling: A.M.I.

Het opvoeden van kinderen en Spiritualiteit

Kan dit met elkaar samengaan?

– Barbara B. Hebert

Het ouderschap is niet bepaald een onderwerp waarover in theosofische kringen veel wordt gepraat, maar toch zijn veel theosofen ouders. Wellicht is het ontbreken van die discussie te wijten aan de ogenschijnlijke tweedeling tussen spiritualiteit en ouderschap.

Barbara B. Hebert, 'Master of Education' en gediplomeerd counselor, is een Theosofe van de derde generatie en al meer dan 25 jaar lid van de Theosophical Society. Zij heeft als staflid gewerkt zowel bij 'Olcott', het nationale centrum van de Theosophical Society in Amerika (waar haar oudste zoon, Jason, werd geboren) als bij het 'Krotona Institute of Theosophy' (waar haar jongste zoon, Chad, werd geboren). Barbara werkt als schooldecaan en als professioneel counselor in Covington, Louisiana.

Wanneer ik aan iemand denk die spiritueel is, stel ik me een persoon voor, die zich concentreert temidden van geharrewar en problemen, die vredig zit en mediteert, de oude wijsheid bestudeert en metafysische waarheden overdenkt. Wanneer ik aan een ouder denk, vorm ik me een beeld van iemand die in slaap valt terwijl hij probeert te mediteren, die te druk is om rustig te zitten, die leeft met geharrewar en moeilijkheden (zonder gecentreerd te zijn) en wiens enige contact met het al-oude de wijze is waarop de ouder zich voelt tegen het eind van een lange dag. Zijn spiritualiteit en ouderschap onverenigbaar? Of kunnen zij samen gaan?

Kahlil Gibran schrijft:

*Jouw kinderen zijn je kinderen niet.
Zij zijn de zonen en dochters waar het Leven naar verlangt.
Zij verschijnen op de wereld door jouw toedoen maar komen niet uit jou voort.
En ofschoon zij bij je horen vormen ze toch niet je bezit.*

*Je kunt hen je liefde geven maar niet je gedachten,
Want ze hebben hun eigen gedachten.
Je kunt hun lichaam huisvesten maar niet hun ziel,
Want hun ziel woont in het huis van morgen,
dat je niet kunt bezoeken, zelfs niet in je dromen.
Je kunt ernaar streven zoals zij te zijn,
maar probeer niet hen te vormen naar je evenbeeld.
Want het leven kan niet teruggedraaid worden,
noch stil blijven staan bij gisteren.
Je bent de boog waarvandaan je kinderen als levende pijlen worden weggezonden.
De boogschutter ziet het doel op het pad van het oneindige en
Hij spant je met Zijn kracht zodat Zijn pijlen snel en ver kunnen gaan.
Laat je omwille van het geluk spannen in de hand van de Boogschutter;
Want evenals Hij van de pijl houdt die is weggeschoten,
zo houdt hij ook van de boog die standvastig is.*

Gibran spreekt tot het hart van ouders die herkennen, dat de spiritualiteit geworteld is in hun kinderen en in henzelf. Zijn woorden raken een snaar bij velen die hun kinderen willen opvoeden in een omgeving waar harmonie heerst en begrip voor de eenheid van al het leven; die kansen willen bieden waardoor hun kinderen hun dharma kunnen vervullen. Toch kan het zijn dat de woorden van Gibran, hoewel mooi als ook tot denken aanzettend, ouders die betrokken zijn bij de onbenulligheden van het leven van alledag niet altijd aanspreken.

Stel je een advertentie voor in een krant waarin personeel wordt gevraagd:

Gevraagd: Stevige multifunctionele persoonlijkheid die de taak van huishoudster, kok, kinderjuffrouw en chauffeur kan vervullen. Hij/zij moet in staat zijn voortdurend, dag en nacht, om te gaan met argumenten, ruzies en onenigheden. De persoon moet de vaste wil hebben aanwijzingen, verhalen, regels enz. tot in het oneindige te herhalen. Hij/zij moet het eigen

leven op de achtergrond plaatsen om tegemoet te komen aan de behoeften van anderen. Geen vakantie, geen vrije tijd, 24 uur per dag, zeven dagen per week. Geen betaling.

Uit de ervaring van veel mensen blijkt, dat, vergeleken met Gibran, in de advertentie een realistischer beeld van het opvoeden van kinderen wordt gegeven. Verklaart zo'n ervaring waarom ouderschap en spiritualiteit zelden samen besproken worden? Is het onmogelijk om tegelijkertijd spiritueel te zijn, bovendien ook chef-kok en manusje-van-alles, bemiddelaar, en naar een ongestoorde nachtrust te verlangen? Of kunnen we zowel de woorden van Gibran als de realiteit van ouderschap met elkaar verenigen?

Ouderschap is in feite toegepaste Theosofie, spiritualiteit toegepast in de praktijk. Het opvoeden van kinderen verschaft ons de gelegenheid spiritueel te groeien door de aandacht op aspecten van onszelf te vestigen die anders verscheidene menselijke levens "ongezuiverd" zouden blijven. Door het ouderschap worden wij geconfronteerd met de innerlijke strijd om een spiritueel leven te willen leiden. Door ouderschap worden we geconfronteerd met het innerlijke gevecht het als ouder zo goed mogelijk te willen doen voor deze kinderen die, zoals Gibran zegt, niet onze kinderen zijn, die hun eigen karmische lessen moeten leren en hun eigen dharma moeten vervullen. En we worden geconfronteerd met de innerlijke strijd, om ons bewust te worden van het feit, dat we nog niet de perfecte spirituele wezens en perfecte ouders zijn zoals we gewild hadden.

Als ouders worstelen we dagelijks met onze eigen noden en behoeften – spiritueel, psychologisch en in lichamelijk opzicht – en op dezelfde manier worstelen we met onze kinderen, die ernaar streven hun eigen noden te ledigen en hun eigen behoeften te vervullen.

We willen niet de ontwikkeling van hun persoonlijkheid belemmeren of hun psycho-spirituele groei onderdrukken; maar toch zijn we anderzijds de ouders die

grenzen moeten stellen om voor een veilige omgeving te kunnen zorgen. We willen dat onze kinderen personen worden die in staat zijn lief te hebben, meelevend te zijn en die verantwoordelijkheid kunnen dragen, maar hoe moedigen we dergelijke eigenschappen aan? Is er voor ons een manier om ouders te worden die er in slagen het pad op het scherp van de snede te bewandelen door voor onze kinderen een gezonde psycho-spirituele omgeving te scheppen terwijl we in de “werkelijke wereld” leven?

Diane Baumrind, een sociaal wetenschapper en onderzoeker, heeft een model voor typen van ouderschap ontworpen dat zich richt op ouderschap in een psycho-spirituele betekenis. Zij wijst op twee hoofdlijnen: (1) de eisen die de ouder aan het kind stelt (met inbegrip van verwachtingen ten aanzien van aangepast, volwassen gedrag, de eis om een deel van het gezin als een geheel te zijn, de bereidheid om, indien nodig, tegen het kind op te treden, en de bereidheid het kind te straffen) en (2) het openstaan van de ouder voor de behoeften van het kind (waaronder het stimuleren van zelfstandigheid, van assertief gedrag en van het door het kind ontwikkelen van regels). Door gebruik te maken van de twee hoofdlijnen, het stellen van eisen en het openstaan voor de behoeften van het kind, stelt Baumrind vier verschillende typen van ouderschap vast: toegeeflijk, autoritair, gezaghebbend en niet betrokken.

Toegeeflijke ouders (die eveneens toegeeflijk of niet-directief genoemd worden) zijn geneigd weinig eisen te stellen terwijl zij geheel openstaan voor hun kind. Deze ouders zijn toegevend tegenover hun kind, staan vaak toe dat het kind zelf regels maakt en verlangen weinig volwassen gedrag van de kant van het kind. Zij stellen weinig grenzen en zorgen voor weinig structuur. Deze ouders moedigen hun kinderen aan hun eigen regels te maken. Zij zijn geneigd te zeggen, “Ik ben niet van plan om mijn kinderen groot te brengen met al die onzinnige regels die mijn ouders me meegaven!”

Autoritaire ouders zijn geneigd heel veel te eisen en veel regels te geven, doch staan niet echt open voor wat het kind nodig heeft. Zij zijn oudergericht en verwachten dat hun opdrachten zonder meer gehoorzaamd worden. Autoritaire ouders hebben de neiging te controleren en rigide in hun regels en verwachtingen te zijn. Met andere woorden, autoritaire ouders zullen zeer waarschijnlijk zeggen, “Het is mijn wil en anders niet, jong persoon.” Aan kinderen die in zo’n omgeving opgroeien wordt zelden toegestaan hun eigen regels en structuur te maken. Een beperking die voor een probleem kan zorgen wanneer die kinderen zich geplaatst zien in een situatie zonder duidelijke richtlijnen.

Ouders met gezag stellen eisen en staan open voor hun kinderen. Deze ouders geven duidelijke regels en structuren maar zij zijn niet (te) beperkend. Zij moedigen niet alleen assertiviteit en zelfstandigheid bij het kind aan, maar ook een gedrag waarvoor het kind zelf verantwoordelijk is en op de juiste wijze zelfregelend optreedt. Zij plaatsen noch het kind, noch de ouder in het middelpunt. De aandacht van de ouder met gezag is gericht op de behoeften van het hele gezin. Ouders met gezag maken regels en een structuur die het kind een gevoel van welzijn en veiligheid verschaft. Ouders met gezag zijn ook bereid regels ter discussie te stellen en in bepaalde situaties een compromis te sluiten en het kind enige vrijheid toe te staan in het maken van regels wanneer het kind hier aan toe is. Deze ouders gaan ervan uit dat het kind deel uitmaakt van het hele gezin en ook openstaat voor de overige familieleden. Bijeenkomsten en besprekingen binnen het gezin vormen veelvuldig een wezenlijk aspect in de aanpak van ouders met gezag.

De ouders die zich niet betrokken voelen, ten slotte, doen noch een beroep op hun kind, noch staan zij voor hem/haar open. Ouders die zich niet betrokken voelen zorgen in het algemeen niet voor structuur, treden niet op of geven geen begeleiding aan hun kinderen. In het ergste geval, kunnen deze ouders hun kinde-

ren zelfs verwaarlozen of afwijzen. Herhaaldelijk voelen deze kinderen zich in de steek gelaten.

Het model van Baumrind van typen van ouderschap kan naar een meer spirituele dimensie worden doorgetrokken. Ouders die een spirituele manier van leven leiden zouden graag zien dat hun kinderen assertief en zelfstandig zijn en in staat om zichzelf en hun gedrag onder controle te houden. Zij wensen dat hun kinderen succes hebben, niet per definitie in strikt materiële zin (ofschoon de meeste ouders het er zeker over eens zullen zijn dat het voor kinderen belangrijk is om in hun eigen levensonderhoud te kunnen voorzien als zij volwassen zijn). Zij willen dat hun kinderen zich ontwikkelen, dat zij studeren en hun horizon verruimen.

Het model van Baumrind over ouderschap kan aan ouders richtlijnen geven om hen te helpen deze doeleinden te bereiken – en zo te fungeren als de standvastige boog van Gibran.

Heel wat wetenschappelijk onderzoek is verricht naar deze vormen van ouderschap (zoals uit de verwijzingen aan het eind van het artikel blijkt). Dit onderzoek toont aan dat de ouder met gezag de meeste invloed op kinderen heeft, waardoor het intellectuele, sociale en psychologische welzijn van kinderen op positieve manier beïnvloed wordt. Ouderschap met gezag past de regels consequent toe en geeft grenzen aan, stelt eisen aan het kind en staat open voor zijn of haar behoeften, legt de nadruk op assertiviteit, zelfstandigheid en het zelf ontwikkelen van regels. Ouderschap met gezag lijkt te voorzien in een gezonde omgeving van stabiliteit en veiligheid voor het kind en maakt het ouders daardoor mogelijk de standvastige boog van Gibran te zijn.

Eén van de belangrijkste aspecten van ouderschap met gezag, evenals van spiritueel ouderschap, is het geven van duidelijke en consequente regels en structuur aan kinderen. Een ontbreken van regels komt neer op een niet stellen van grenzen. Een ontbreken van grenzen betekent een ontbreken van veiligheid. De meesten van ons

zagen zich wel eens in een situatie geplaatst waarbij we niet wisten wat er verder zou gebeuren of wat er van ons verwacht werd. Herinner je je de angst die dat te weeg bracht? Hetzelfde geldt voor kinderen.

Een kind van twee jaar heeft behoefte aan regels en grenzen – niet een drukke straat inlopen of een hete kachel aanraken. Deze regels zijn gemaakt voor de veiligheid van het kind. Terwijl het kind opgroeit zorgen duidelijke en consequente regels voor een veilige en evenwichtige omgeving. En als het kind ouder wordt is het redelijk om het discussiëren en het onderhandelen over regels aan te moedigen. Op deze wijze kunnen we onze kinderen geleidelijk aan helpen om te leren hun eigen gedrag onder controle te houden en dit leerproces heeft een positief effect op hun gevoel van eigenwaarde.

Door naar het kind toe eerlijk en open over onze gevoelens te zijn, krijgt het kind een helder begrip van de wereld. Praten met en – het belangrijkste van alles – luisteren naar onze kinderen en hen op deze wijze in staat stellen een deel te worden van het besluitvormingsproces (binnen zorgvuldig aangegeven grenzen), zijn duidelijk tekenen dat de ouder het kind ziet als een gewaardeerd persoon, een persoon wiens mening belangrijk is. Deze boodschap met de daarmee verbonden effecten is precies dat wat wij als spirituele ouders willen overbrengen op onze kinderen. Het lijkt ongetwijfeld heel eenvoudig om duidelijke grenzen te stellen, om consequent te zijn, om onze kinderen de gelegenheid te geven deel te nemen aan het besluitvormingsproces, om te praten met en te luisteren naar onze kinderen met de bedoeling waardevolle boodschappen door te geven. De realiteit is echter helemaal niet zo eenvoudig. Een paar voorbeelden van gezaghebbend ouderschap kunnen goed van pas komen. Je dochter van twaalf jaar wil met vrienden naar de film gaan. Ze vraagt je haar op te halen dertig minuten nadat de film is afgelopen. Ze legt uit dat ze na de film nog even met haar vrienden wil pra-

ten. Veel ouders kunnen met dit scenario niet zo uit de voeten. Een gesprek over de vóórs en tegens is redelijk. Je kunt met je dochter tot een compromis komen en haar toestaan vijftien minuten na afloop van de film te blijven, op voorwaarde dat ze niet weggaat van de voorkant van de bioscoop.

In een ander voorbeeld wil je zoon van tien jaar blijven logeren bij een vriend wiens ouders niet zo goed toezicht houden als je wel zou willen. Je stemt er niet mee in. Het spreken over deze kwestie met je kind, in het bijzonder over je bezorgdheid, niet alleen over de moeilijkheden die kunnen voortkomen uit het gebrek aan toezicht, maar ook het uitdrukkelijk noemen van je angst dat hem iets zou kunnen overkomen of dat hij in moeilijkheden kan geraken, is niet alleen toepasselijk, maar verheldert voor je kind de besluiten die voor zijn veiligheid zijn genomen. Het bespreken en het eventueel sluiten van een compromis geeft het kind de gelegenheid te leren zelf regels te maken. Het geven van regels, het zorgen voor een structuur, consequent zijn, het voeren van gesprekken en het sluiten van een compromis zijn belangrijke aspecten van het opvoeden van kinderen en van het zorgen voor een omgeving voor onze kinderen die niet alleen veilig aanvoelt maar werkelijk veiligheid en zekerheid biedt.

Leven in een stabiele omgeving die een waarborg is voor veiligheid en zekerheid geeft kinderen de vrijheid op te komen voor hun zelfstandigheid. Bewust of onbewust beseffen kinderen dat er grenzen zijn gesteld om hen te beschermen. Daarom zijn zij bereid iets aan te durven met de wetenschap dat hun ouders voor een onzichtbaar vangnet zorgen voor het geval zij vallen. Zij leren hoe je goede besluiten neemt. Zij leren alle aspecten van hun persoonlijkheid uit te drukken en zich te ontwikkelen tot dat Zelf, dat zij voorbestemd zijn te worden. Het gebeurt door hun besluiten en eventuele fouten dat onze kinderen leren en uit groeien tot de snelle pijl van Gibran, met als achtergrond de veiligheid en zekerheid waarvoor wij garant

staan. Wij worden de standvastige boog door voor een stabiele en veilige omgeving te zorgen. Onze kinderen vervullen, net als wij, hun dharma.

Bieden onze kinderen weerstand tegen regels en structuren? Natuurlijk. Zullen zij elk argument gebruiken en ieder denkbare manipulatie aanwenden om ons op andere gedachten te brengen? Beslist. Wensen zij regels en structuur? Verrassenderwijs ja, ofschoon zij het pas zullen toegeven als zij volwassen zijn. Het stellen van grenzen – samen met het voeren van gesprekken, het onderhandelen en het sluiten van een compromis – zorgen voor de veilige omgeving van waaruit onze kinderen zich begeven naar Gibran's "huis van morgen, dat je niet kunt bezoeken, zelfs niet in je dromen."

Wanneer gezaghebbende ouders hun kinderen consequent opvoeden, kunnen we de spirituele en psychologische behoeften van zowel onze kinderen als van onszelf met elkaar verenigen. Het stellen van eisen aan onze kinderen en het openstaan voor hun behoeften zorgt voor een kader waardoor zij kunnen opbloeien tot die individuele mens, waartoe zij zijn voorbestemd. Met het stellen van grenzen, het voeren van gesprekken, het onderhandelen en het sluiten van compromissen maken we een begin met het bij elkaar brengen van de realiteiten van de dagelijkse inspanning van het opvoeden van kinderen en de schoonheid die erin ligt de standvastige boog te zijn, die onze kinderen uitzendt.

Verwijzingen:

Baumrind, Diana. 'Current Patterns of Parental Authority.' *Developmental Psychology* 4 (1971): 1-103

'The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use.' *Journal of Early Adolescence* 11 (1991): 56-95

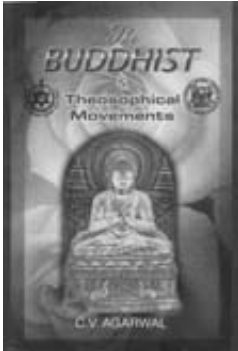
'Rearing Competent Children.' *In Child Development Today and Tomorrow*, ed. W. Damon, 349-78. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 1989

Jossey-Bass, 1989

Gibran, Kahlil. *The Prophet*. New York: Knopf, 1982

Uit: *The Quest*, maart-april 2002
Vertaling: Ton van Beek

De in deze rubriek gerecenseerde boeken zijn voor uitleen beschikbaar in de Theosofische Bibliotheek te Amsterdam.

The Buddhist and Theosophical Movements, 1873-2001 (Revised Second Edition) van dr. C.V. Agarwal. Uitgegeven door de Maha Bodhi Society of India, Sarnath, Varanasi – 221 007. (Ook verkrijgbaar bij TPH, Adyar, pp 104, Rs.49). (Deze uitgave is gedrukt in september 2001)

Dit is de tweede gereviseerde uitgave van het boek. De eerste uitgave werd gepubliceerd in februari 1993 en werd goed ontvangen. Sindsdien is het vertaald in het Duits, Frans en Fins. De grote bijdrage van Dr. C.V. Agarwal is samengevat door mevrouw Radha Burnier, internationaal presidente van de theosofische vereniging. Zij zegt in haar voorwoord tot het boek: 'Dr. C.V. Agarwal heeft in dit boek interessante en nuttige informatie verzameld over het grote werk dat gedaan is door Kolonel H.S. Olcott om de Boeddhistische zaak vooruit te helpen. Hij heeft benadrukt dat de ware Boeddhist en de ware

theosoof zich niet bezig houden met etiketten, maar met het welzijn van de mensheid, waarvoor ook de Boeddha zelf werkte... Het boek vertelt in detail hoe boeddhisten en theosofen in vriendschap samenwerkten om boeddhistische idealen en leringen te verheffen tot een terechte en waardige plaats (in de maatschappij) in een tijd toen daarop werd neergekeken onder een koloniale regering.'

Het boek beslaat een lange periode, 1873 tot 2001, waarin beide bewegingen, boeddhisme en theosofie een lange weg afgelegd hebben. De auteur vertelt hoe 'vooral door buitenlandse overheersing het boeddhisme tegen de 19^e eeuw bijna formeel uitgebannen was uit India, op het punt stond te verdwijnen op Sri Lanka en in andere landen op haar retour was.' De komst van kolonel Olcott en Madame Blavatsky naar Sri Lanka in mei 1880 stimuleerde de opleving van het boeddhisme. 'Met de komst van kolonel Olcott in 1880 kregen de boeddhisten een efficiënt leider die hun religieuze en nationale aspiraties in actie wist om te zetten middels een goed doordacht plan en programma.' Sterk gesteund door de Eerw. H. Sumangala Thero, organiseerde Olcott een eilandwijde beweging om te komen tot een systeem van boeddhistische scholen. Olcott opende vele fronten voor het verspreiden van het boeddhistisch gedachtegoed. Zijn 'meest belangrijke bijdrage... aan Sri Lanka was het stichten van een reeks scholen die geleid werden door boeddhisten en leden van de TS.' Hij stichtte de Boeddhistische Theosofische Vereniging in

1880 met het doel 'boeddhistisch onderwijs te bevorderen.' Hij zamelde geld in, ondernam uitgebreide reizen en organiseerde debatten en propaganda.

Hij vocht voor de rechten van de Sri Lankanen. Hij zette een krant op. Op Wesak in 1886 werd de verbeterde boeddhistische vlag in het openbaar geheesen. Deze vlag werd een symbool van de eenheid van alle boeddhisten. Olcott en Dharmapala werkten samen en een van de gemeenschappelijke werkterreinen was gericht op de geplande kasten. De TS is altijd opgekomen voor de universele broederschap en dit is ook één van de idealen geweest waar het boeddhisme voor staat. Er was felle oppositie van de christelijke missionarissen. De meeste gewoonten en wetten waren anti-boeddhistisch. Het is nu onvoorstelbaar dat een baby die geboren werd bij devote boeddhistische ouders op 17 september 1864 naar de kerk gebracht moest worden. De dominee schreef zijn naam op (als) Don David. Later toen hij 20 was besloot deze jongen zijn leven te wijden aan de dienst voor de mensheid. Hij gaf zijn christelijke naam op en nam die van Dharmapala. Dharmapala werkte nauw samen met Olcott en werd ook lid van de TS.

Olcott werkte niet alleen voor de wederopleving van het boeddhisme op Sri Lanka, maar hij hielp mee haar boodschap te verspreiden in verre streken zoals Birma, Vietnam, Indonesië, Singapore, Maleisië, Japan en het Westen. Terecht berichtte de Maha Bodhi Journal van 1892, 'Laat de namen van kol. Olcott en madame Blavatsky bijge-

B o e k & p e r i o d i e k

schreven worden op de lijst van die grote missionarissen die uitgezonden werden door de Arhanta Moggaliputtatissa.' Als gevolg van hun inspanningen was er tegen 1890 voldoende bewustzijn gerezen in de boeddhistische wereld over de grootheid van hun eigen religie en 'hadden zij de voetboeien afgegooid die hen waren omgedaan door de missionarissen en de bekering van de westerse beschaving.'

Na de dood van de kolonel zetten Annie Besant, CWL en anderen zijn werk voort en sindsdien hebben theosofen over de gehele wereld grote belangstelling gehad voor het boeddhisme.

Dr. Agarwal heeft zich veel moeite getroost om zijn materiaal op een rij te zetten. Hij heeft talloze boeken en artikelen geraadpleegd, geschreven door zowel theosofische als boeddhistische geleerden.

De slotzinnen van het boek zijn heel tekenend. Ik citeer:

'In onze materialistische maatschappij is er een wilde jacht naar genot en persoonlijke veiligheid. Om deze reden lijkt menselijk verdriet steeds toe te nemen. Maar onze lotsbestemming is Ananda, Gelukzaligheid of Nirvana... Er is terecht gezegd dat er één ziekte is en dat er maar één remedie is. De ziekte is zelfzucht of egoïsme en de remedie is onzelfzuchtigheid. De huidige noodzaak lijkt te zijn dat de boeddhistische en de theosofische bewegingen... moeten besluiten samen te werken... bij hun gemeenschappelijk streven naar welzijn voor allen, voor het geluk van allen.'

Moge de nobele doelstelling van het schrijven van dit boek vervuld worden.

Door: R.K. Banerji

Uit: *The Indian Theosophist*,
maart 2002

Appendix A

Kolonel Henry Steel Olcott
Fundamentele boeddhistische overtuigingen

I. Boeddhisten wordt geleerd dezelfde tolerantie, verdraagzaamheid en broederlijke liefde te tonen jegens alle mensen, zonder onderscheid; en een onwankelbare vriendelijkheid jegens alle leden van het dierenrijk.

II. Het universum is geevolueerd, niet geschapen; en het functioneert volgens de wet, niet volgens de gril van enige God.

III. De waarheden waarop het boeddhisme is gegrondvest zijn natuurlijk. Wij geloven dat zij zijn aangeleerd in opeenvolgende kalpa's, of wereldtijdperken, door bepaalde verlichte Wezens genaamd Boeddha's, waarbij de naam Boeddha betekent 'Verlicht'.

IV. De vierde Leraar in de huidige Kalpa was Sakya Muni, of Gautama Boeddha, die werd geboren in een koninklijke familie in India ongeveer 2.500 jaar geleden. Hij is een historisch personage en zijn naam was Siddhartha Gautama.

V. Sakya Muni leerde dat onwetendheid begeerte produceert, onbevredigde begeerte is de oorzaak van wedergeboorte en wedergeboorte de oorzaak van leed. Om leed kwijt te raken is het dus nodig om aan wedergeboorte te ontsnappen; om wedergeboorte te ontgaan moet

begeerte gedooft worden; en om begeerte te doven moet een einde aan onwetendheid gemaakt worden.

VI. Onwetendheid voedt het geloof dat wedergeboorte iets noodzakelijks is. Wanneer er een eind komt aan onwetendheid, ziet men de waardeloosheid in van iedere wedergeboorte, die beschouwd wordt als een doel op zich. Dan ziet men ook de noodzaak in van het aannemen van een levenswijze waardoor de noodzaak van zulke herhaalde wedergeboorten afgeschaft kan worden. Onwetendheid leidt ook tot het illusoire en onlogische idee dat er maar één bestaan is voor de mens en tot de andere illusie dat dit ene leven gevolgd wordt door toestanden van onveranderbaar genot of kwelling.

VII. De verstrooiing van al deze onwetendheid kan bereikt worden door de volhardende beoefening van een allesomvattend altruïsme in gedrag, ontwikkeling van intelligentie, wijsheid in denken en het beëindigen van begeerte naar de lagere persoonlijke genietingen.

VIII. Daar de begeerte te leven de oorzaak is van wedergeboorte, houdt wedergeboorte op wanneer die begeerte gedooft is en het vervolmaakte individu bereikt door meditatie die hoogste toestand van vrede genaamd Nirvana.

IX. Sakya Muni leerde dat onwetendheid verdreven kan worden en leed kan worden opgeheven door de kennis van de vier Nobele Waarheden, namelijk:

1. De misère van het bestaan;
2. De oorzaak die leidt tot misère, welke is de steeds terugkerende begeerte zichzelf te

Boek & periodiek

bevredigen zonder dat ooit te bereiken;

3. De beëindiging van die begeerte, of het zichzelf hiervan vervreemden;

4. De middelen om deze beëindiging van begeerte te bereiken. De middelen die hij daartoe aanwees heten het Nobele Achtvoudige Pad, namelijk: Juiste Overtuiging, Juist Denken, Juist Spreken, Juist Handelen; Juiste Levenswijze; Juiste Inspanning; Juiste Herinnering; Juiste Meditatie.

X. Juiste Meditatie leidt tot spirituele verlichting, of de ontwikkeling van die Boeddha-achtige eigenschap die latent is in ieder mens.

XI. De essentie van Boeddhisme, zoals opgesomd door de Tathagata (Boeddha) zelf, is geheel ophouden met zondigen, deugd verkrijgen, het hart zuiveren.

XII. Het universum is onderworpen aan natuurlijke oorzakelijkheid die bekend staat als 'Karma'. De verdiensten en tekortkomingen van een wezen in vorige levens bepalen zijn situatie in het huidige leven. Ieder mens heeft derhalve de voedingsbodem gelegd voor de oorzaken van de effecten die hij thans ervaart.

XIII. De obstakels voor het bereiken van goed Karma kunnen verwijderd worden door het in acht nemen van de volgende voorschriften, die omvat worden in de morele code van het boeddhisme, namelijk, 1. Niet doden; 2. Niet stelen; 3. Zich niet bezondigen aan verboden seksueel genot; 4. Niet liegen; 5. Gebruik geen verdovende of versuffende drogeermiddelen of sterke drank. Vijf andere voor-

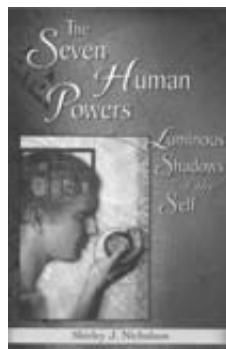
schriften, die hier niet hoeven te worden opgenoemd, moeten nageleefd worden door hen die, sneller dan de gemiddelde leek, verlossing willen bereiken van misère en wedergeboorte.

XIV. Het boeddhisme ontmoedigt bijgelovige goedgelovigheid. Gautama Boeddha leerde dat het de plicht is van een ouder om zijn kind te laten opleiden in wetenschap en literatuur. Hij leerde ook dat niemand moet geloven wat gezegd wordt door enige wijze, geschreven wordt in enig boek of beweerd door traditie, tenzij het in overeenstemming is met de rede.

Dit is opgesteld als een gemeenschappelijke basis waarover alle boeddhisten het eens kunnen zijn.

(Was getekend) H.S. Olcott, President, The Theosophical Society.

Uit: *The Buddhist and Theosophical Movements*, door C.V. Agarwal, vertaling: A.M.I.

The seven human powers, luminous shadows of the Self, Shirley J. Nicholson, Quest Books., Theosophical Publishing House, Wheaton 2003, 212 blz. \$15,95.

Volgens de oude wijsheid bezitten we van nature allemaal bepaalde krachten. Over deze krachten gaat dit boek. Zij hebben betrekking op het lichaam, de emoties, het denkvermogen, de intuïtie, de geestelijke wil en Atma of zuiver bewustzijn.

Shirley Nicholson behandelt achtereenvolgens al deze onderwerpen en belicht ze vanuit de oude geestelijke tradities (uit Oost en West) en de moderne diepte-psychologie. Als we deze krachten ontwikkelen, zegt zij, kunnen we ontdekken wie we werkelijk zijn en ook waar we naar op weg zijn. Want wij zijn op weg naar huis, naar onze meest innerlijke oorsprong, naar de verwerkelijking van onze eenheid met alles. En we zullen daar ook zeker komen, want wat we nu al zijn is ook onze bestemming.

Shirley beschrijft het moeilijke onderwerp van de zeventvoudige mens met eenvoudige woorden. Steeds laat ze zowel de Oosterse als de Westerse visie zien. Zij citeert veel schrijvers (6 bladzijden) en geeft regelmatig oefeningen en ook voorbeelden uit de praktijk.

Bijzonder roerend zijn de verschillende verhalen uit 'Ego en Atma, het ik en het Al' over b.v. autistische kinderen of een jongen die vanaf zijn vroegste jeugd in een Zen-meditatiecentrum met zijn ouders woonde. Wie geen gezond ego heeft, door welke omstandigheden dan ook, kan zich niet tot een 'volledig' mens ontwikkelen.

Dit eigentijdse en tegelijkertijd tijdloze boek is zeer de moeite waard.

Elly Kooijman

Boek & periodiek

Jezus & Boeddha; Parallele uitspraken, Marcus Borg, met een inleiding van Jack Kornfield, 159 p., uitgeverij Kunchap, 2002, ISBN 90 74815 820, , €12,20.

“Want Ik verzeker jullie, als je vertrouwen hebt zo groot als een mosterzaadje, dan zeg je tegen die berg: ga van hier naar daar, en hij gaat. Niets zal voor jullie onmogelijk zijn.” Mattheus 17:20

“Een monnik die ervaren is op het gebied van meditatie kan de Himalaya's doormidden klieven.” Aguttara Nikaya 6.24

De opzet van dit boek is simpel. Op iedere pagina staat bovenaan een tekst van of over Jezus, onderaan een tekst van of over Boeddha. Niet alleen in hun uitspraken zijn overeenkomsten te zien, ook in hun levensloop. Zo ging beider overlijden met een aardbeving gepaard.

Onder de teksten staat de bronvermelding, achterin het boek een uitgebreide bibliografie. Ook bevat het boek een aan-

tal beschouwingen van Kornfield en Borg.

Borg constateert een verschil in taalgebruik en beeldspraak tussen Boeddha en Jezus, maar ziet qua wijsheidsonderricht geen grote verschillen. Wel ziet hij bij Jezus een sociale en politieke betrokkenheid, die hij bij de ander niet tegen komt. Verder probeert hij een antwoord te geven op de vraag, hoe Jezus, ruim 500 jaar na Boeddha, en meer dan 3000 mijl van India verwijderd, tot vergelijkbare leringen kon komen. Kort bespreekt hij een aantal ideeën, waaronder die, waarin Jezus in India geweest zou zijn en daar monniken en yogi's zou hebben ontmoet. Volgens Borg kan dat laatste een kritische historische blik niet doorstaan. Zelf ziet hij meer heil in de opvatting, dat de twee leraren eenzelfde religieuze ervaring hebben doormaakt.

De bedoeling van het boek ligt volgens Borg (vooral) in de mo-

gelijkheid om over de teksten na te denken of te mediteren.

“Waar ligt de overeenkomst? Waar ligt het verschil? En soms kan iemand door de parallellen bij elkaar te zien plots iets nieuws ontdekken in een bekend gezegde. De ene uitspraak kan de andere verhelderen.”

Misschien zou dat kunnen gelden voor het volgende 'koppel':

“Deze goede boodschap van het koninkrijk zal verkondigd worden in heel de wereld als een getuigenis voor alle volken en dan zal het einde komen.” Mattheus 24:14

“Ik zal het uiteindelijke nirvana niet beleven tot ik leerlingen heb die de dharma door en door kennen, en datgene wat ze bij hun Leraar opgestoken hebben zullen doorgeven, het onderwijzen en de dharma met z'n wonderbaarlijke resultaat zullen onderrichten.” Digha Nikaya 16.3.7.

(Informatie uitgever)

Vergelijkende godsdienststudies
moeten gepaard gaan
met de geleidelijke transformatie
van je eigen wezen
in het licht van de waarheid.

Chaudhuri

Nieuwe hoogleraar Metafysica in de geest van de theosofie

Op 13 september 2003 is dr. J.L.F. Gerding door de Stichting Proklos benoemd tot bijzonder hoogleraar in de geest van de Theosofie aan de Universiteit van Leiden. De nieuwe hoogleraar zal vanaf februari 2004 college geven, om te beginnen met een reeks wekelijkse colleges over het thema 'Synchroniciteit en transcendentie'. Hij is de opvolger van prof. dr. Wim van Vledder, die de leerstoel tussen 1978 en 1999 heeft bezet.

Prof. Gerding

De nieuwe hoogleraar is van huis uit filosoof, in 1993 bij prof. Duintjer gepromoveerd op het proefschrift 'Kant en het paranormale', waarin hij ingaat op de vraag in hoeverre de bovenzinlijke ervaringen van Emanuel Swedenborg passen in de transcendentale filosofie van de wijsgeer Immanuel Kant. Hij bekeek dit vraagstuk vanuit veel verschillende gezichthoeken, zoals de biologie, de dieptepsychologie en de natuurkunde.

Dit promotieonderzoek tekent zijn werkterrein: het gebruikmaken van onomstreden wetenschappelijke hypothesen en methodieken om transcendente en paranormale verschijnselen beter te leren begrijpen. Hij heeft veel praktisch parapsychologisch onderzoek gedaan aan het parapsychologisch instituut van prof. Tenhaeff en is momenteel directeur van het (verzelfstandigde) Parapsychologisch Instituut in Utrecht. Naast tientallen wetenschappelijke boeken, artikelen en presentaties

heeft hij ruim honderd populaire publicaties geschreven, vooral in het tijdschrift Prana en het Tijdschrift voor Parapsychologie.

Prof Gerding heeft oude banden met onze leerstoel. In 1993 publiceerde hij samen met dr. H. van Dongen 'Het voertuig van de ziel'. Dit werk is een actualisering van het bekende werk 'Ochêma' van onze eerste hoogleraar, prof. dr. J.J. Poortman, dat de beleving, de geschiedenis en het onderzoek van het fijnstoffelijk lichaam beschrijft. In 'Het voertuig van de ziel' zijn veel niet eerder gepubliceerde, nagelaten studies van prof. Poortman verwerkt. Enkele onderwerpen uit dit toegankelijke boek zijn: het voortbestaan na de dood, alternatieve geneeswijzen, de tunnel en het licht, materialisme, spiritisme, theosofie, de Algeest of het Absolute, buitenzintuiglijke waarneming.

We verwachten dat de colleges van prof. Gerding een breed publiek zullen trekken. Allereerst algemeen geïnteresseerde mensen, die vaak zonder andere banden met de universiteit de colleges bijwonen, de groep dus die zo ruim vertegenwoordigd was bij de colleges van prof. Van Vledder. In de tweede plaats reguliere studenten die studiepunten kunnen verdienen. En tenslotte is het mogelijk dat er promovendi afkomen op het rijke, actuele onderzoeksterrein van deze leerstoel om hun studie met de dr.-titel af te ronden.

R.Engelse

Inlichtingen:
Dr. Marten Engelse
tel. 071-5106947, e-mail:
miranda.marten@freeler.nl

Agenda

2003: november

17 nov - 12 dec: Adyar:
School of the Wisdom: "At
the Feet of the Master".

december

13 studiegroep Barborka
26-31 Jaarlijkse conventie te
Adyar

2004: januari

3 studiegroep *Geheime Leer*

februari

7 studiegroep Barborka

maart

6 Voorjaarsdag. Spreker:
Henk Spierenburg over
het bijbelboek Job

april

3 Algemene Ledenvergadering te Amsterdam

mei

11-18 School of the Wisdom
te Naarden, "Exploring
the teachings of Krishna-
murti" door prof. Krishna

juni

5 en 6 manifestatie Amsterdam met Hart en Ziel

juli

9 t/m 11 Zomerschool over
"De Geheime Leer"

*Voor nadere inlichtingen over
genoemde activiteiten kunt u
contact opnemen met de T.V.N.:
020-6765672.*

Vrijheid van denken

De Theosophical Society heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven. Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de Vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden. Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar gemaakt worden of het stemrecht verliezen wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren. Meningeën of opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

De leden van de 'General Council' vragen elk lid van de Theosophical Society ernstig om deze fundamentele principes van de Theosophical Society te verdedigen, te handhaven en er naar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.

Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland

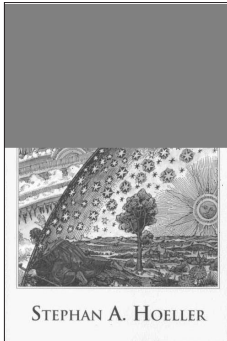
Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam
Tel. (020) 676 56 72, fax (020) 675 76 57

e-mail: books@theosofie.nl, website: <http://www.theosofie.nl>

Gnosticism - New Light on the Ancient Tradition of Inner Knowing

Stephan Hoeller

258 pp., 15 x 23 cm, paperback 2002
ISBN: 0 8356 0816 6 € 18,00

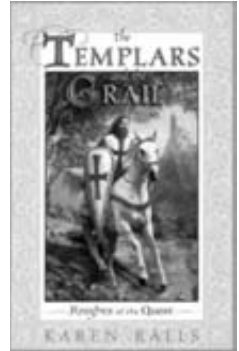

STEPHAN A. HOELLER

The Templars and the Grail - Knights of the Quest

Karen Ralls

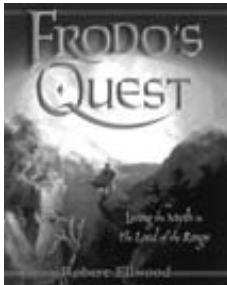
261 pp., paperback 2003
ISBN: 0 8356 0807 7 € 24,00

Frodo's Quest - Living the Myth in The Lord of the Rings

Robert Ellwood

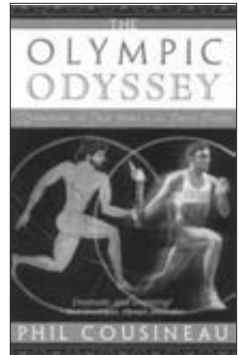
160 pp., 18,5 x 23 cm, paperback 2002
ISBN: 0 8356 0823 9 € 20,00

The Olympic Odyssey - Rekindling the True Spirit of the Great Games

Phil Cousineau

258 pp., 15 x 23,5 cm, paperback 2003
ISBN: 0 8356 0833 6 € 20,00

De kracht van het mededogen*

Dalai Lama

182 blz., 10,5 x 17,5 cm, paperback
ISBN: 90 417 0076 5 € 8,00

Leven en dood*

J. Krishnamurti

202 blz., 10,5 x 17,5 cm, paperback
ISBN: 90 417 0439 6 € 8,00

(* Deze titels leveren wij alleen rechtstreeks aan particulieren)

Deze uitgaven zijn verkrijgbaar via de erkende boekhandel of rechtstreeks bij onze uitgeverij, tenzij anders vermeld. Wij zijn maandag tot en met vrijdag van 10.30 tot 17.00 uur geopend. Prijswijzigingen voorbehouden. Fondslijst op aanvraag.